

TRIBUNA

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe jum. an . . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Anul de Duminecă
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Anul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe
 un 40 franci.

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20
 —
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscrise nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Adunarea din Arad. — Protest!

(R) Pe vreme stăpân este bunul Dum-
 zeu.

Frigul cumplit, ca în toiu iernii, și vântul ce pătrunde prin oase, a trebuit să-l răbdăm ieri.

Pe inimi suntem însă deplin stăpâni, ceea ce se dovedește mai ales prin faptul, că deși de trei zile avem vreme cumplită, iărănimea noastră, tot frunțași ai tuturor satelor, a venit din cele mai mari îndepărtați la adunarea de ieri, ținută în Casa Națională din Arad.

Foarte potrivit deputatul V. Goldiș a deschis adunarea aducând laude românilor din comitatul Aradului, cari pe ger de iarnă, în număr atât de frumos, au răspuns la chemarea conducătorilor. Un semn acesta, că toți s'au deșteptat din nepăsare și somnolență, și nu mai este sat românesc, în care cel din urmă țaran, chiar neștiutor de carte, să nu aibă cunoștința lucrurilor obștești și să nu fie hotărât la lupta cea mai desăvârșită.

Însemnătatea adunării aradane de ieri este însă nu numărul mare de români cari s'au strâns să pornească lupta împotriva lui Andrássy, care vrea să ne răpească și puținele drepturi ce aveam până acum, — ci faptul că ieri s'a încheiat și pecetluit *tovărășia dintre partidul național și partidul social-democrat*. »Tot cu împăratul ați ținut iar noi tot împotriva Lui am fost, și iată, ce v'a fost răsplata? Vi-se dă, din bunătate pe semne, aceleași obezi cari nouă din *pedeapsă* vor să ni-le ferece! Și din răul acesta izvorăște însă un bine: cei năspăstuiți din țara aceasta vor ține de aci încolo împreună, de ori ce neam ar fi, și vor lupta până vor ajunge la depline drepturi, dar mai ales să scuture jugul rușinos pus pe grumazii noștri, de cea mai neomenoasă stăpânire a celor mai păcătoși oligarhi, — așa a zis în vorbirea sa dr. Kunfi, fruntașul socialist trimis din Budapesta să încheie legătură frățească cu partidul național român. »In felul acesta — a adăugat dr. Kunfi — ceea ce vom câștiga, va fi *din propria noastră virtute*, iar nu din mila nimăruia.»

Așa e. Mai ales pățania noastră, a românilor, e o dovadă, că ceea ce se dă din mila împărătească, ni-se ia din răutate boierească! Ne-a dat împăratul multe: între altele legea de naționalități dela 1868, apoi Statutul Organic, care ne chează stăpânire deplină asupra școalelor și bisericilor noastre. Dar ce a mai rămas din toate acestea? Chiar legea de alegeri, așa rea cum a fost făcută la 1874, acum se schimbă în una și mai rea.

Coroana nu ne mai apără împotriva lui Andrássy și a celorlalți magnați, ci ascultă cu totul de sfetnicii aceștia, cari nainte cu cinci ani n'au vrut să dea nici recruți, nici

bani pentru oștirea împărătească, pe când noi singuri mergeam de bună voie să jurăm sub steag negru-galben.

Pentru întâia oară în adunarea de ieri s'au spus lucrurile acestea, așa cum ele aievea s'au petrecut și pentru întâia oară o adunare românească trimite la împărat nu telegramă omagială, ci telegramă de protestare!

*După cele înâmplate de Mercuria trecută încoaci, nu ne mai putem sinamăgi, ci ca un popor nu căzut din cer, dar care trăim de veacuri p'aceste plaiuri și voim să trăim vecinic, așa cum ne-a lăsat D-zeu, iar nu cum vrea să ne schimbe stăpânirea din Budapesta, — trebuie să ne dăm seama de cele ce se petrec. Nu vrea, ori e mai slab decât să poată sta împotriva magnaților, e tot una pentru noi, destul că Francisc Iosif I nu sufrag universal, nu drepturi d'opotrivă pentru toți o să subscrie, ci s'a înfățișat la dietă »cel mai rușinos plan de lege din Europa«, cum a zis Dr. Kunfi, măcar că în Aprilie 1906 Francisc Iosif vestea prin mesaj *votul pentru toți!**

Cu toate aceste lucruri, seamă *trebuie să ne tragem*, pentru că nu este cu putință să purtăm lupta răzîmându-ne pe o putere care nu-i pe partea noastră, ci au sosit vremurile când *numai pe propriile noastre puteri ne putem sprigini*.

În adunarea de ieri s'a spus și acest mare adevăr, adevăr care, dacă suntem un popor de viață, n'are să sperie pe nimeni, ci mai ales trebuie să îmbărbăteze pe toți fii credincioși ai neamului românesc. Căci bine să ne însemnăm: *fiecare popor e vrednic de soarta ce singur și-o croiește* și putem fi convinși, că după ce o să ajungem odată la drepturi ce singuri vom cuceri, nu ni-le va răpi nimeni pe fața pământului!

S'au mai putut apoi auzi în sânul adunării de ieri cuvinte pe cari arhierii noștri vor face bine să și le însemneze și să țină socoteală de ele. Când s'a arătat dorința ținării unei *adunări a națiunii românești*, s'au auzit din toate părțile: »Să vină și vlădicii între popor! Cu ei în frunte să pornim lupta!...«

Au înțeles adecă toți din adunare, că zina de ieri a fost numai *începutul luptei*, că atunci când lupta are să ajungă mai înălțată, mitropoliții și episcopii trebuie să vină între popor. Altfel și-ar înstrăina sufletele credincioșilor și ar rămâne păstori fără turme. Nu este adecă azi român mai cu judecată, care altfel să cuprindă înțelesul vieții decât: *trăim numai câtă vreme putem fi și putem rămâne — români!*... S'ajungem unguri, gr.-orientali ori gr.-catolici, nu vrem, ci mai bine să ne prăpădim!... Dacă biserică ro-

mânească vor să apere deci mitropoliții și episcopii noștri, nu pot, nu le este îngăduit să lipsească din mijlocul oștirii naționale falnice care-și apără drepturile, limba și legea.

În privința asta nu sunt deosebiri de vederi între români, după cum de altfel vedem cu plăcere, că ceea ce întâia oară în »Tribuna« s'a scris și întâia oară în adunarea aradană s'a cerut: *adunare a națiunii întregi*, — toate foile românești doresc.

Suntem adecă la respântia drumurilor, cum se zice și având să ne tragem socoteala cu lucruri de cea mai mare însemnătate pentru viitorul neamului românesc, nimeni singur: nici deputații, nici mitropoliții ori vlădicii n'ar putea să spună ce să facem, ci *toți împreună*, frunțași și popor, să hotărîm calea nouă pe care trebuie să purcedem.

Iată ce s'a vorbit și ceea ce s'a hotărît în adunarea noastră de ieri. Avem toate nădejdele că așa se va și face și astfel adunarea aradană de ieri se va înscrie în istoria luptelor noastre naționale ca *începutul vremurilor nouă*, vremuri nu de desnădejdi, ci de înălțătoare reculegere!

Consiliu de miniștrii în București.

Cetim în Doljul din Craiova:

In consiliul de miniștrii care s'a ținut ieri la d. Sturdza, se afirmă că a fost o vie discuție asupra chestiunilor externe la ordinea zilei.

Miniștrii au cerut dlui Sturdza ca guvernul să decidă de pe acum, în principiu, denunțarea convenției cu Austro-Ungaria, astfel ca imediat ce vor rupe tratativele să se comunice la Viena actul denunțării.

Se mai afirmă că în acest consiliu s'a discutat sub ce formă s'ar putea trimite o notă cabinetului vienez cu privire la reforma electorală pe care a depus-o guvernul ungar, reformă care va avea ca o consecință imediată o puternică mișcare națională în partea Ungariei, și în regatul român.

După cele transpirate miniștrii au avut o discuție foarte aprinsă cu dl Sturdza care s'a declarat pentru o atitudine foarte moderată, în chestiunile cu caracter extern și care ezita chiar să se pronunțe pentru denunțarea convenției.

Deputații români pornind lupta. După cum am anunțat Miercuri se va începe dezbateră budgetului pe 1909 în cameră. Deputații români sunt ferm decizi să opună o strașnică opoziție tuturor proiectelor guvernului. Cel dintâiu care va începe lupta în ședința de Miercuri va fi dl Alexandru Vaida Voievod. Vor mai vorbi în zilele apropiate: părintele Vasile Lucaciu, dâii Aurel Vlad și Iuliu Maniu.

Marea adunare din Arad.

— Raport special al »Tribunei«. —

Adunarea de ieri va rămâne în toate privințele istorică nu numai în analele luptelor noastre din comitat, ci în istoria luptelor neamului nostru întreg. Importanța ei extraordinară, pe care i-o dă faptul că este cea dintâia care se ține acum în *situația schimbată*, se manifestă în două direcții: a *primii sancțiune tovarășia noastră de arme cu socialiștii și s'a renunțat definitiv la nădejdea pe care românii și-au pus-o totdeauna în Coroană*. S'a trimis și din adunarea de ieri o telegramă la Viena, în această telegramă însă nu se mai cere, nu se mai milogeste, ci **se protestează** la Burg împotriva atentatului lui Andrássy. Mare și extrem de important lucru! O politică de veacuri, adânc înfiptă în sentimentalitatea poporului nostru este înlăturată și desrădăcinată de viforul năpraznic ce urlă peste noi. De aci înainte pașii noștri au o altă îndrumare. Unde vom ajunge? Dumnezeu este numai atotștiutor.

Adunarea a fost și de altfel foarte importantă. Preoțimea împotriva căreia s'a cărtit că în vremea din urmă, înfricată de amenințări, momită de făgădueli și cu temerea de a nu pierde congrua, ar fi dezertat dela locul ei istoric *de a merge cu crucea în frunte*, în adunarea de ieri a spulberat această acuză. Sute de preoți, au fost de față, mulțime de învățători și tot ce are Aradul și jurul distins a fost acolo. Părințele Beleş din Șimand, venerabilul septeze-nar a înțonat întâiu după terminarea adunării *»Deșteaptă-te Române«*. Din mii de piepturi a răsunat imnul redesteptării noastre naționale. Oamenii plângeau. Reprezintă-tate au fost aproape toate comunele din comitat. Mii de țărani fruntași au rămas însă prin gări, neîncăpând în trenurile și motoarele arhipline. În Cermei, de pildă, fruntașul naționalist *Dimirie Popovici* a cerut șefului de tren să mai atașeze vagoane, aceasta însă a cerut un preț întreit de fiecare persoană și oamenii au rămas mârniți în gară.

S'au remarcat apostrofele la adresa prelaților. Când deputatul Stefan C. Pop, a amintit de rolul lui Șaguna și Șuluț, în adunarea de pe Câmpul Libertății, poporul a izbucnit în strigăte:

— *Unde sunt Vlădicii noștri!*

— *Să mergem la episcopie!*

Dispoziția generală a adunării a fost foarte agitată, măhnită și îndârjită. La un moment dat unul dintre socialiști a strigat:

— *Trăiască revoluția!* ca un uragan a izbucnit atunci din toate părțile:

— *Trăiască revoluția!*

Dintre deputații naționali n'a putut lua parte la adunare, reținut de o boală 'n pat, deputatul Iosășelului și președintele secției române a partidului naționalităților, dl. *Nicolae Oncu*. El a trimis adunării o scrisoare prin care comunică adesiunea sa și regretele că nu poate lua parte la adunare.

Lăsăm să urmeze despre decursul adunării raportul nostru.

Di Goldiș inaugurează adunarea.

Vasile Goldiș. Salută adunarea în numele comitetului organizator. Se apropie vremuri foarte grele — zice dsa —, se abat noui fatonești asupra țării noastre. O primejdie mare amenință să se descarce asupra temelii ei, asupra păturilor pe care se răsază, cari o susțin Guvernul (Jos cu el! Piară ticăloșii!) a ridicat săcurile să sfarme temelia statului, să adrobească toate popoarele. (Rușino!) Da, rușino, căci de rușino vrem să facă țara. Toate statele din Europa, toate popoarele din lume progresează, înaintează prin alvia largă a libertăților și a drepturilor cetățenești, și numai în calea năzuințelor noastre se îngâmădesc slavii. (Jos cu ticăloșii dela cărmă!)

Li-e teamă să trezindu-se popoarele la conștiința robiei lor politice, vor spulbera domnia feudală, vor pune capăt răsfățului îngâmăfat al oligarhilor maghiari. Vreau deci să ferece lanțuri noi pe seama popoarelor, lanțuri mai tari, mai tranșice. Vreau să ne încătușeze bratele, ca oamenii înclătați spre război să simțescă. Vreau numai, dar nu vor putea, căci stărnă de la noi soarta cărei ne vom supune. Dacă toate popoarele, dela un capăt până la celălalt al țării, se vor ridica lat-'nu singur gând, ca un singur om, și își vor uni glasurile de protestare în contra mișeliei ne mai pomenite, în contra atentatului barbar ce se plănuște, atunci

proiectul contelui negru, proiectul lui Andrássy (Piară mizerabilul! Jos cu el! Sgomot prelung nu va fi lege niciodată).

V'am chemat să vă vestesc deci, că primirea proiectului mârșav în cameră nu ne speriat, n'a oprit lupta noastră. Nu, ci dimpotrivă, de-acum înainte va începe lupta adevărată, luptă desnădăjduită. Adunarea de azi e cea dintâiu în șirul adunărilor mari ce vom ține de aci înainte. (Trăiască revoluția!) Glasurile noastre să străbată în țări îndepărtate, să treacă peste Carpați, ca să audă lumea întreagă, să se 'ndoaie Europa la suzai stărilor aziatice ce domnesc la noi, să audă împăratul strigătele noastre de protestare și să înțeleagă că nu va fi pace în țară până nu se va șterge rușinea cu care a pătat-o Andrássy. (Jos cu el. Sus cu el la streang!) Nu stăm izolați, nu suntem siguri în lupta noastră, — toate popoarele din țară vor vola universal. Alături de popoarele țării stă un partid puternic (Strigăte puternice: Trăiască socialiștii!) partidul muncitorilor. Avem în el un hotărât frate de arme. (Trăiască! — prelung.)

Despre parul națunilor nemaghiare se zice că vrea să strice unitatea politică a țării, că vrea să răstoarne țara. (Rușino!) Intr'adevăr mare ne-rugiare această. Mai este apoi un partid asupra cărui ei aracă acceș învinuiri grele: partidul socialdemocrat. Despre acest partid zice el că n'are patris. Oamenii cu carte știa însă că partidele socialdemocrate sunt patriotice în toate țările. (Andrássy nu știe! Mizerabilul! Sgomot.) Partidul socialist nu dușmănește naționalitățile, ci dimpotrivă luptă pentru egala lor îndreptărire. Ca și noi luptă și ei. (Is oameni de omenie!) Să știe deci puternicii zilei c'am dat mâna cu partidul socialdemocrat. Nu în contra patriei; (Sgomot prelung) ci ea să i clădim și dari mai puternice, s-o întărim. (Așa-i! Aprobări viforoase.)

Aduce la cunoștința adunării că pentru această alianță să se pociușască solemn, vor vorbi azi și doi reprezentanți ai partidului socialdemocrat: *Dr. Kunffy* și *Vuc. Dr. Kunffy* din pricina întâzierii trenului, însă n'a sosit, dar dacă va veni li vom da cu plăcere cuvântul (Ovații la adresa oratorilor anunați.)

Propune apoi constituirea. De președinte să alegem pe „iabilul nostru căpitan“ *Mihail Veliciu*, de notar pe redactorul „Tribunei“ *Sere Bocu*. Adunarea primește cu ovații însușite.

Di Veliciu deschide adunarea.

Sunt adânc impresionat — zice di Veliciu — de cinstea ce mi se face, căci e mare cinste să conduc o adunare atât de falnică. Poporul românesc din comitatul Aradului azi are sărbătoare

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Scritorul și cetitorii.

De Horia Petra-Petrescu.

Cetesc într-o descriere interesantă a locuinței lui Goethe din Weimar o pagină, care vreau să o comunic și cetitorilor »Tribunei«. Nu va strică, mai pe urmă, un mic comentariu din partea noastră.

E vorba de grădina lui Goethe. Aici se plimbă el ceasuri întregi cu nevastă, cu fiul său și cu prietenele surorii sale, Ottilia. Aici făcea el studii botanice, aici își planta chiar cu mâna proprie zarzavatul. Întreg aranjamentul grădinei a rămas ca pe timpul lui Goethe. Aceleași cărări, aceiași arbori (cel mai bătrânul au umbrit chiar capul încăruntit al poetului) și aceleași plantațiuni — firește în haină nouă.

Nu mai împrejurimea s'a schimbat. Nu erau casele din apropiere. Goethe putea să se plimbe neobservat prin grădina sa.

Și totuși a fost urmărit odată cu multă luare aminte, când se plimba gânditor pe cărările grădinei liniștite. Ne-o arată scrisoarea unui tânăr de șaisprezece ani. Eră în anul 1822. Goethe eră

deja marele scriitor al Germaniei. Weimarul eră locul de pelerinaj al întregii lumi culte.

Tânărul voia cu tot prețul să vadă pe Goethe mai de aproape. S'a furișat deci în grădina vecină și a așteptat să se apropie idolul visurilor sale. Iată un fragment din scrisoarea, care a trimis-o, mai târziu, unui învățat german:

»Venii în sfârșit și ziua hotărâtă și-mi aduse un timp strălucit de primăvară. Trecuse de zece, când am pornit de acasă spre grădina Goethe. Se plimbă în sus și 'n jos. Inima-mi bătea cu putere, când l-am văzut. M'am uitat la el astfel un ceas întreg, cu priviri nemișcate, fără ca să mă bage de seamă. În întreaga ființa lui Goethe se arata întreaga sa mărire. E încă tot atât de robust ca un bărbat de 40 de ani. Mersul lui maestatic, fruntea lui dreaptă, nasul covoiat, toate astea exclamă: Faust, Margareta, Götz, Ifigenia, Tasso. Nici când n'am văzut în etatea aceasta în-naintată un om atât de frumos și de viguros. Il văd și acum, când e timpul frumos, în grădina. Se plimbă de obicei în sus și 'n jos, cu pași liniștiți, pe cărare, fără ca să șadă de loc; dar face adeseori studii de câte un sfert de ceas în-naintea câte unui exemplar din regnul plantelor, stând locului, cufundat în gânduri. Apoi schimbă jucându-se cu copiii cumiați ai fiului său, după ce se întoarce dela florile și plantele sale. Vorbesc

cu Goethe în grădina cu ajutorul ochilor mei, cu toate că el nu mă vede, căci stau ascuns după un gard, acoperit de o tufă.

Și după ce am citat pasajul acesta să ne împrietinim cu gândurile tânărului nostru.

Să vadă el pe regele poeziei germane! Să-i dea, lui, să stea în nemijlocită apropiere cu acela, de care vorbește toată lumea cu cel mai mare entuziasm! Și ochii săi, cari au cetit cu nesaj pe Werther și pe Götz, să vadă aievea mâna, care a purtat pana pe hârtie, ca să lasă la iveală paginile astea pline de frumusețe! Se poate un vi mai frumos? O mulțămire sufletească mai mare! Toate visurile lui par'că s'au întrupat în apropierea poetului mult iubit, par'că se bucură și de o părțică din aureola de pe fruntea maestrului. În pieptul lui de tânăr de 16 ani îl bate inima mai tare, căci simte că trăiește un crâmp de istorie națională și naivitatea cu care-și descrie impresiile, se ridică în ochii noștri la o confesie sufletească, care-i servește spre cea mai mare laudă.

Puneți pe tânărul acesta, care se strecoară în grădina vecină, ca să vadă pe Goethe, față în față cu tinerii lipsiți de orice ideale — cari ar fi aruncat, cel mult, o privire în trecut »peste umeri«, când ar fi auzit că trece Goethe pe stradă. Cât cântărește entuziasmul lui și cât spiritul ce

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPIRT DE GHIATA

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, junghieri în coaste și în spate, se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fil., 3 sticle mari

sau 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda la

Szémann Agoston

Farmaciant,

Hatvan, Főter nr. 12A

Se expediază zilnic în toate părțile țării

și fericiți cei cari au grăbit să la parte la aceasta izbătoare. 17 sute de ani au trecut de când strămoșii noștri ne-au sămănat pe aceste câmpii și pășuni. Vorbește despre multe greutăți prin câte a răzbit poporul românesc până azi. Trebuie azi să ne suflicăm, să nu ne lăsăm striviți de dușmanii noștri seculari, de clasele feudale. Vreau și azi, cum voiau întotdeauna, să ne răpească ce avem mai sfânt: naționalitatea. Dar numai ca românii voim să trăim veci de veci. (Așa-i!! Aprobiti entusiaste). Să ne unim gândurile, să ne ațerim împreună mințile, să ne apropiem inimile pentru a găsi modul cum să risipim primejdia, cum să ne apărăm existența națională. Vom rămâne între marginile legii, dar vom am arăta lumii că nu se poate hotărî de soarta noastră împotriva voinței noastre.

Trebuie să căutăm țaria în noi înșine, trebuie să ne eluipăm drepturile cu puterea noastră. Purțăm cea mai grea luptă din câte am purtat vreodată și numai însufletindu-ne și jertfind vom putea-o duce la izbândă. Mai ușoară ne va fi lupta stîindu-ne sprijiniți de un aliat puternic. (Așa-i!) Din tovarășia de arme o să rezulte fclonase atât pentru noi cât și pentru socialiști.

Roagă publicul să-l dea ajutor pentru buna conducere a adunării. Declară adunarea deschisă și dă cuvântul dlui Dr. *Justin Marșieu*. (Ovații prelungi).

Vorbește Dr. Marșieu.

Fraților! Trăim aici de 17 sute de ani — cum a zis dl președinte. Partea noastră a fost veșnic suferințe, am tras în jug, am fost slugi la dârleghi, ne-au belit și s'au îngărășat din sudoarea feții noastre. Am trecut prin viscole, primejdi, ne-am versat sârgele în lupte și în revoluții. Luptăm și azi, cu țarie, cu desnădejde. De 30 de ani cerem cu cerbicie drepturile ce ni se cuvin. Am dus-o tot cu rădejdea. Inzădar. De șase ani de când neamul românesc a intrat în campania alegerilor de deputați — lupta s'a înversunat. (Trăiască deputații români! Ovații lungi și însufletite). Deputații pretind de atunci mereu votul universal, căci voiesc să scuture jugul de 1700 ani de pe umerii poporului românesc. Domni, oligarhi maghiari, ne-au răspuns cu fulgere și tunete, — căci fulger și tunet e proiectul lui Andrássy, contele nevoiesc. (In ștreang cu el! Jos cu ticălosul! Trăiască-i Dumnezeu!) fiindcă voiesc să ne zdrobească de tot.

Votul universal e zima cu care ne putem schimba situația rușinoasă ce ne au creat. Suntem un popor de trei milioane aici — și nădăjduim să avem, dupăcum se cuvenea, 400—500 mii de alegători. — Andrássy (Trebuie tocă mișelul! Jos cu el! Sus cu el în ștreang! Vifor de proteste.) groful nevoiesc, vrăd să ne doboare ne

dă numai 48 de mii de voturi. (Mișelie! Căine turbat!) Aradu are mai mulți locuitori de câți alegători români vor fi în tot cuprinsul țării. (Sgomot indelungat).

De ce luptăm, de ce ne trebuie votul universal? — vor întrebă unii. Oratorul lămurește importanța votului universal. Prin vot se câștigă toate: drepturi, bunuri, etc. Aduce pilde din viața altor state și face comparații luate din sfera tratului dela țară. D-voastră știți: cum e capul așa e satul. Antistia o alegeți cu vot. Alegeți o antistie rea — aveți parte de multe năcazuri. Tot votul hotărăște și poverile ce vi-le încarcă congreșia, căci voi alegeți membrii congreșiei. Așa stă chestiunea și cu dieta. Voi vă alegeți belitorii — pentru beutură și papricaș. Votul hotărăște totul. Votul deci e cel mai scump tesaur, prin el se câștigă toate: fericirea, nefericirea. Pentru vot am desfășurat noi flamura luptelor de acum. Înțelegeți deci primejdia ce ascunde proiectul lui Andrássy (Crepe mișelul! Piară ticălosul!) Să dăm dovadă că suntem un popor de viață. Vrem și noi votul, vrem și noi să avem cuvânt în conducerea destinelor țării, căci și noi purtăm sarcini, ba noi le purtăm pe celea mai grele.

În săptămâna trecută Andrássy (Sgomot, insulie la adresa lui) a prezentat proiectul mișeleșc, prin care voiesc să ne despoale de vot. Cu proiectul legii electorale în mână, oratorul, la apoi punct de punct nedreptățile ce conține. Publicul întrerupe des, cu isbucniri viforoase; sala fierbe pe proteste, de indignare.

În vremea aceasta sosește Dr. *Kunffy* delegatul partidului socialdemocrat. Se strecoară neobservat la tribună, unde e călduros întâmpinat de organizatorii adunării. Dl *Kunffy*, e o figură simpatică, bine închiegat, brunet, ochii-i scapără de viață, de focul apostoliei ce aduce.

Oratorul continuând spune, că dacă s'ar face lege proiectul lui Andrássy, țara noastră va fi împinsă și mai afund în Asia cu vre-o 2000 de kilometri. Vom lupta și mai înversunat ca în trecut și lupta noastră va fi foarte grea din momentul când proiectul se va face lege, căci atunci va trebui să luptăm în contra unei legi existente. Și vom lupta neînfricați de întreg aparatul lor de teroare. E vorba de existența noastră. Nu așteptați să facă deputații toate, ei luptă din răspateri, — ci săriți d-voastră cu toții în ajutorul steagului primejdut. Să vă faceți, cei prezenți la adunare, apostolii luptei. Preoții și învățătorii, cărturarilor toți, să înceapă fără întârziere cursul cu neștiutorii de carte. Dacă vre-unul n'ar voi să

invențe, să-i spuneți că o face pentru binele neamului său. Piară de fulgere și pucioasă cei ce vor trada neamul în vremile acestea grele, piară toți șovălelnicii. Datorie sfântă e să luptăm mereu, cu cerbicie, cu desnădejde, înainte bărbătește, tot înainte. Termină citând din »Deșteaptăte române«, între aplauze prelungite.

Discursul dlui Kunffy.

Dl *Veliciu* anunță c'a sosit Dr. *Kunffy*, trimisul partidului socialdemocrat, tovarășul nostru de luptă. (Ovații viforoase). Spune că dl *Kunffy* n'a avut prilej să învețe românește, trăind în mediu străin de limba noastră, dar că are o dragoste aprinsă pentru toate popoarele oropsite și supuse jugului claselor feudale; urește sovînismul maghiar și luptă în cadrele Ideilor socialdemocrate, și pentru desrobirea la viață conștie a tuturor popoarelor, — deci să-l ierte adunarea haina străină în care e nevoit să-și îmbrace soția de înfrățire. Ii dă cuvântul.

La apariția sa pe tribună dl *Kunffy* e întâmpinat cu ovații viforoase. (Mai bine de cincis minute sala clozotește de strigătele: Trăiască socialiștii, trăiască *Kunffy*, trăiască tovarășia de arme!)

Dl *Kunffy* vorbește trei sferturi de oră, cu verva proprie apostolilor vajnici ai socialdemocrației. Se atribuie împrejurării că publicul adunării e compus din frantașii știatori de carte ai satelor și că sunt de față și socialiștii în număr frumos — vifor de proteste, ce-a stărcit, entuziasmul vijelios ce-a provocat dl *Kunffy*.

Și asta fără nici o exagerare. Dl *Kunffy* mai e și om de înaltă cultura, calități alese de orator, personalitate simpatică ce exadiază avânt și căldură. A fixat foarte inteligent și convingător motivele ce ne nasse în lupta pentru votul universal.

Vin, a spus d-za, din încredințarea partidului socialdemocrat să vă declar că vom lupta cu d-voastră, în strănsă alianță, pentru democratizarea țării. (Trăiască! — Ovații prelungite.) N'avem dușmani între popoarele din țară, ei, da, avem între cei dela putere.

Partidul socialdemocrat dorește sincer fericirea tuturor popoarelor. Tutoare nesmurțior din lume li-se cavin aceleas drepturi firești, sintetizate prin un traia liber, cultură națională proprie, un caracter specific în marile mozaic de popoare. Cea mai puternică garanție a civilizației e libertatea absolută a popoarelor. Civilizația numai întemeiându-se pe libertate va putea resalta fructe binecuvântate: democratizarea vieții de stat, armonia între stratele sociale, fericirea tuturor claselor, răpłata dreaptă a ostanelilor fiecărui individ și peste toate — iubire, respectul deman fa-

alalt îmbibat de principiul idiot de „Nil admirari“ (de a nu admira nimic?)

Amândouă aceste manifestații sunt extreme — evident. Dar care manifestatie e mai superioară? Spiritul blizat, care — val! — trăiește în șirurile multora din al noștri și astăzi, sau entuziasmul, poate prea exuberant, poaie prea pălmas, dar pălmas în senzul ideal al idololatriei? Ochiul lipsit de orice licărire de spirit și de fiacări ideale sau ochiul plin de un pctop de lavă neliniștită? Buzele, cari se restrâng pliclisite în pervazul unei fețe palide de nesomn, din cauza nopților petrecute în cafenele, sau buzele, cari rostesc numele Lui cu toată credința unui suflet curat?

Gândiți-vă la anii tinereții d-voastre. N'ați avut momente când v'ați ridicat dela masă, după ce ați cetit o carte și, plimbându-vă prin odaie, v'ați zis: »Cât de fericit sunt! Ce bogății de simțeminte îmi desvăluie omul acesta! De l-ași putea vedea odată în față!« N'ați avut dorința aceasta: ca să urmăriți creștele frunții omului, care s'a făcut dubit sufletului d-voastră, să-l urmăriți căutătura ochilor, să vă puteți zice, că l-ați văzut sievea?

Imi aduc aminte cu călă patimă ceteam cărțile autorilor noștri. Imi aduc aminte cât de fericit m'am simțit când mi-a pus odată mâna pe cap un autor român din București — eram mic pe atunci, de ajungeam la pieptul tatălui meu — și m'a întrebat: »Îți place literatura, băiete?« Par'că crescusem cu zece coși.

Și altă dată. Când am cetit în clasă, în liceu poeziile lui Coșbuc, mai mulți elevi, când am dat de fragmentul epic, de l'am declamat în entuziasmul nostru de pe catedră, când am isbucnit cu toată țaria:

»... Ne avem și noi eroii.

Și pe a veșniciei poartă au intrat și el...

Și, mai apoi — când l'am văzut pe Coșbuc în București. Ce ochi plini de cutremur li urmăreau! Ce piepturi tinerești băteau! Câtă mulțămire sufletească nu simțeau!

Să nu vă pară tranșiția dela Goethe la scriitorul meu și la Coșbuc prea gigantică. Aplicăm exemplul de mai sus la ce avem noi mai mare pe câmpul literilor noastre: la Eminescu, la Coșbuc, la Alexandru, la Caragiale, la Vlahuță.

Câtă față pentru unul, căruia i-a fost dat să vadă pe un scriitor din aceștia! Cum povestesc toate amănuntele colegilor săi de școală, în pauze, cum îl urmăresc toți pe povestitor, voină să audă tot mai multe și mai multe amănunte! Setaea aceasta e sete după senzație — e drept — dar o sete împreunată cu îndemauri bune, pe cărări luminoase, de cari n'avem să ne temem, că ne vor duce peste poteci mlăștinoase.

De vedeți pe tinerii de 16 ani sau chiar și pe cei mai în etate, că vorbesc pe acest diapason despre scriitorii noștri, nu le stricați pofta, nu le luați idealul, nu le arătați realitatea dela noi. Lăsați-i să trăiască în lumea aceasta. E o societate atât de aleasă, de ideală! Chiar dacă știți ceva rău despre scriitorii respectivi, (Nu despre operele lor, ci despre relațiile lor personale) nu le-o spuneți, nu despicați de pe acuma pânza de pe statuia dela Sals.

Și desprețuiți pe unul, care n'are ideale de acestes. Desprețuiți pe unul, pe care nu l poate entuziasma o pagină frumoasă. căci omul acesta n'are inimă, n'are suflet.

Va veni un timp, când va vedea și el, că nu sunt toate așa cum și le-a închipuit în tinerețe. Va veni un timp, când se va convinge că scriitorului X îi place mai mult decât orice o sticlă de cognac, când va vedea că frazele elegante ale lui Y răspund la o micime de suflet revoluționar, când va fi atins ca de mișamele ciumei ascultând după culisele literaturii la criticele ce se făuresc, ca să iasă sub scutul cinstei și al adevărului.

Și se va mira sufletul curat de țără și nu se va putea dumi și o să-l doară, o să-l tale în carne vie constatățile astea...

De aceea lăsați tinerilor entuziasmul și dacă-i vedeți licărind și în piepturile oamenilor mai în vârstă, dați-i cinstea întreagă, căci este mare erou acela, care-și poate păstră idealismul și pe mai departe.

De ar fi cetit tinărul de 16 ani, care a voit să vadă pe Goethe, toate cărțile contemporanilor săi, de ar fi cetit criticele nedrepte ale dușmanilor personali ai lui Goethe, cine știe de ar fi putut privi cu același ochi din grădina vecină la idealul său, căci vorbele rele să înfig fără să vrei în sufletul tău și prind rădăcini, chiar și atunci, când sunt neîntemelate.

De aceea — fericiți pe cetitorii, cari în la scriitorii lor, doriți și pentru sufletul d-voastră o astfel de stare, căci avem nevoie de oameni, în cari să credem cu toată țaria sufletului nostru.

Lipsca, Octomvrie 1908.

tre clasele sociale, precum și între popoarele de diferită naționalitate.

Noi când vă întindem deci frăția de arme, vi-o întindem sincer. (Aplauze, ovații.) Avem să luptăm împotriva aceluiaș dușman, care de veacuri lungi a prostiț poporul, a trăit din jaf și din jertfele de sânge aduse de poporul desvâguit, a supt miera tuturor bunurilor din lume, s'a răsfățat și îmbuibat, s'a tăvălit în mocirla imoralității, și vrea să mai japoare țara și de-acel înainte până la capătul vremilor. (Piară feudalii, piară oligarhii maghiari! Trănească-i Dzeul Mișei! Infamii! Sgomot enorm.) Da, oligarhii, boiorimea parazită, clasele feudale sunt dușmanul nostru comun. Ei terfelesc țara înaintea lumii, ei o fac de rușine după ce-i sug vloga, ei o pustiesc azi mai rău decum au putut-o odinioară tătarii. (De ce-i mai suferim! Trebuie împușcați ca niște câini! Mizerabilii!)

Spune, că poporul român are faima de cel mai dinastic popor. Mult a fost neliat în seamă acest dinasticism pe vremuri și mult nesocotit e și astăzi. Partida social-democrat însă, cu toate că din principiu e încontra tuturor dinastiilor, căci dinastiile sunt dușmanii cei mai firești ai curentelor democratice, va lupta sincer în lupta mare pentru sufragiul universal alături de poporul românesc. Trage țesă la incoială intensitatea sentimentelor dinastice ale poporului românesc, căci multe a avut să îndure acest popor. În revoluția din 1848 sufletul românesc eră învâpăiat de dragostea pentru dinastie, românii și-au vărsat sângele pentru ea, au dus la sfârșit glorios un șir întreg de ciocniri cu armatele rebele — și care a fost răsplata?

Imi vine în minte o istorioară ce-am cedit-o într-o carte de istorie apărută de curând. Un domn ungar întâlcindu-se la câțiva ani după revoluție cu un domn croat și povestindu-și ei experiențele amare, domnul de ungar a exclamat: „Cum văd voi ați primit la seamă de răsplată ceace noi am primit ca pedeapsă!“ Cuvintele acestea caracterizează în desjuns felul cum înțelege dinastia să răsplătescă loialitatea, credința, jertfele enorme ale popoarelor sale. Românii au fost aserviți sovinișmului fără frâu. Conducătorii lor n'au fost răsplățiți după vrednicie, jertfele lor n'au fost luate în seamă, libertățile lor firești și azi sunt de batjocură.

Istoriografa ce v'am povestit-o acum se potrivește de minune și penru situația ce ni-se creiază prin proiectul contului negru. (Jos cu ticălosul! Sus cu ei — în ștreang cu ei, în furci cu ei! Trebuie spânzurat de limbă! Mizerabilii! De stâlp să-l fântuim, de lămpi! — Strigăte viforoase.) Votul plural ne ia deopotrivă puțința de a ne afirmă în stat, ne încătușează și pe noi și pe naționalști. Ce ați ajuns d-voastră cu dinasticismul, cu nădejdiile puse în hotărîrea coroanei?! Nimic mai mult decât noi. Obezii, lanțuri politice. Rebelii dela 1848 sun cel preferiți și azi. Nu înțeleg însă și poporul maghiar sărac, căci acela e prostiț ca vai de capul lui. El suferă doar cu atâta mai puțin, că feudalii trăgându-se din acelaș obârșie, tale curele mai subțiri de pe spatele lor.

Dar nu ne vom mai lăsa amăgiți. Trebuie să înțelegem că numai prin puterea noastră elementară ne vom putea ridică. Vorbește pe lung despre opresiunea naționalităților, prigonitorile câte le îndură românii pretutideni. Muncitorimea înțelege vaele d-voastre și vi e frate prin suferințe. Trebuie să luptăm împreună, cu toate forțele, să nu primim mila nimănui. Să luptăm așa ca drepturile eluptate să n'avem a le mulțami nici dinastiei și nici grofilor. (Vii aprobări.)

Care e prețul acestei lupte? Fericirea noastră. De sunteți vrednici de ea o veți isbândi. Fericirea voastră e și fericirea țării, căci voi sunteți temelii statului, razemul lui singur. Semne sunt că se va stărpi nu peste mult semănția parazitilor. Poporul fremătă, de durere, în sufletul lui clocotesc îndemnuri revoluționare — și de departe pătrunde adânc svonul unui cutremur de pământ. Va sosi ziua de plată și răsplată, când poporul va cere socoteală mișeilor dela cârmă, când își va rostii dreapta lui judecată peste păcatele lor de veacuri. Poporul, el, cel mai productiv ele-

ment al țării, care a fost mereu strivit în picioare, va luă atunci frânele conducerii în mână, căci lui îi compete conducerea. (Trăiască! — ovații prelungite). Cum poate să și fie bine în această țară nenorocită, când cel mai productiv element, razemul ei cel mai puternic a fost mereu slăbit! Va veni însă o epocă de prosperare, când va fi spulberat de mult cuibul feudalilor de azi. Va pieri opresiunea cea mai fără de păreche din Europa! Sfârșitul vorbirei se pierde într'un ropot prelung de aplauze și ovații.

Vorbește dl Vuc.

Dl Vuc, al doilea trimis al partidului social-democrat, zice că i-au rămas puține de spus după mâinstra vorbire a dlui Kanti. Vorbește despre coaliția ungurească, de micii despoți cari dețin azi puterea statului, folosindu-se de ea pentru a jupui poporul și a-și umplea buzunarele. Promite și ei frăția de arme și termină între ovațiile salei întregi.

Discursul dlui Dr. Șt. C. Pop.

Apariția dlui Șt. Pop e primită cu o salvă puternică de aplauze. Minute întregi nu poate ajunge la cuvânt în clocotul strigătelor de „trăiască“. Daa a ridicat entuziasmul stărnit de cuvântătorii de mai înainte la culmi neajunse încă în nici o adunare populară câte s'au ținut până acum.

Abia sunt patru zile de când vi s'a vestit marea adunare de azi și istă v'ați prezentat în număr atât de frumos, făcând o sărbătorească mărturie înaintea țării că sunteți conștiți de primejdia ce abate asupra neamului românesc și că veți ieși în calea ei cu frunte sâmbă, cu pumnii încheștați pentru a o risipi. Ați roit de prin văile Crișurilor, ați venit din cele mai depărtate locuri ale comitatului. Fală și mărire ție popor mândru, popor conștiinț! Voi cei cari sunteți de față sunteți lamora noastră din acest comitat. Duceți cu voi, adânc săpate în inimile voastre, impresiile dela adunarea de azi, — sămănați învâțătarile culeas în sufletele celor rămași acasă, cari oprți de gar și sărăcie, n'au putut să vie. Gândul meu sboară cu ani înainte, pe vremea fâniei revoluției din 1848. — și mi pare că dahul acelor vreme stins în ațipirile neputinței de decenii, începe să vibreze iar, să ne pătrundă piepturile chemându-ne isără la lupta sfântă pentru existență și fericirea amar năpăstuitului neam românesc.

Atunci s'au urnit muștii, capii bisericilor române au scoborât de pe tronul lor răzemat pe izbirea poporului, veniad cu cărja păstorească să îndrume, să lumineze cărările de primejdie pe care pleasă înfruntând mii de morți poporul românesc. Ca un singur om, uriaș în puțință și vrere s'a ridicat atunci poporul nostru și o înțelegere de fier ne unia pe toți în lupta pentru cinstea naționalității noastre. Un Șagana, un Șuluțiu, a înțeles atunci că a sosit vremea să se pui în fruntea românilor „cu crucea în frunte“. (Mai multe glasuri: Unde sunt vlădicii?! Să mergem la episcopie.)

De atunci multe s'au schimbat, — nu însă și poporul românesc, iel cel risipit prin vâgăunile munților, prin întinsurile câmpiilor, pretutideni bun, pretutideni sărac și nenorocit, — rămas în întunerec. Vlădicii până când mai întârzie să și aplice urechea la doințele acestui popor! (Sgomot. Stigăte: Să mergem la episcopie!)

Proiectul lui Andrassy (Fulgere-l D-zeu! Tălharul!) vrea să stingă suflarea în noi. Oligarhii maghiari vreau să ne dea ultima lovitură, să ne sece toate puterile, ca să nu-i mai talburăm în săvârșirea fărădelegilor. Dola revoluție încoace ei tot nimicirea noastră au fântit-o, au crezut să ne slăbească cu încetul, ca acum să ne dea lovitură de moarte. Dar și-au ales rău omul care vrea să ne măce. Să și ascuță bine dinții dl Andrassy. (Ii vom toci noi cu pila!).

Oratorul face în schiță luptele noastre politice, începând dela 1860, când apare diploma din Otomvrie. E des intrerupt și aprobat. Aduce o iscusită pildă din viața unui calif din răsărit, care a luat cu puterea grădina unei văduve sărmene și

pe urmă a fost lămurit de nedreptatea ce fus de un credincios cadi al său.

Vorbește cu mult elan, cu un glas de tun, provocând sguduitoare aprobări. Spune că în lupta vrășmașă ce o vom purta, când ni-se n cere, trebuie să ne jertfim viața, căci acum ni-m hotărăște soarta cine știe pe cât amar de vreme.

Amurgul cerne raze palide, o lumină mohorâtă peste capetele miilor ascultători, în sufletul căror fierbe cu clocot indignarea alături de înflăcărarea pentru lupta ce ne așteaptă. Domnul Pop vorbește mai bine de o oră și poporul îl ascultă încă tot cu interesul viu dela început. La sfârșitul vorbirei îndemnă pe cei de față să facă apostolat prin satele lor, să ducă flacăra luptei, aprinzând lumina în sufletele de acasă și înarmându-i cu arma cetitului și scrisului pentru lupta ce ne așteaptă. Coboară tribuna acoperită de aplauze.

Dl Bocu propune rezoluțiunea.

Dl Bocu, notarul adunării, contenind sgomotul ovațiilor, prelungit și de apariția d-sale, spune că pentru a cetlui în fața istoriei dorința poporului românesc manifestată în această adunare și pentru a se da o formă hotărâtă și înfrățirii de arme ce s'a legat azi, adunarea să primească rezoluțiunea dela vale. Propune apoi și o telegramă de protestare către Majestatea Sa. Dă cetire atât rezoluțiunii cât și telegramei, într'o liniște solemnă.

Adunarea populară a românilor din comitatul Aradului, ținută în Arad la 15 Noemvrie n. 1908. pertractând situațiunea generală politică a țării și desbătând proiectul reformei legii electorale, aduce următoarea rezoluțiune:

1. *Constatăm că situațiunea generală politică a țării este din cele mai îngrijorătoare. Sovinișmul nesăbuit de vază celor ce guvernează statul, amenință în existența lor etnică-culturală toate popoarele nemaghiare ale țării. Urcarea în măsură horibilă a cheltuielilor bugetare apropie statul de ruina financiară, iar asupra populațiunii aruncă greutatea, pe cari poporul, în urma sărăcirii generale, nu mai poate suportă.*

2. *Proiectul legii electorale este cel mai neomenesc atentat în contra vieții constituționale, în contra adevărului și a dreptății. Acest proiect nu este permis să devină lege, căci în acel caz se naște incalculabila primejdie de a se zguduî sentimentele patriotice în inimile milioaneilor de neîndreptățiți.*

3. *În fața situațiunii desperate a afacerilor publice și în fața nepatrioticului proiect al legii electorale, adunarea constată necesitatea, ca partidul național român pe lângă susținerea intactă a programului său să se alieze și să lupte împreună cu toate partidele politice din țară, cari au de scop demoralizarea vieții constituționale a statului și introducerea svrajului universal, egal, direct și secret și mai ales insistă adunarea pentru o acțiune paralelă cu partidul social-democrat din patrie.*

4. *În vederea primejdiei, ce amenință cu deosebire poporul românesc prin proiectul legii electorale, adunarea își ca primă dorință de a se convoca și a țineă cât mai curând o adunare Națiunei Române aparținătoare coronei Sfântului Ștefan cu scopul de a protestă în contra atentatului cuprins în proiectul legii electorale și a da expresiune postulatelor de dreptate și egalitate ale*

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — mester de monumente și pietre de sculptură.

Fabricație proprie de marmură, granit, soyal, iahrazet etc., din pietre de marmură și granit se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 688. Filiale: Nagyvárad, Gygyseben, Déva și Bánpartak.

întreg poporului românesc din patria noastră.

5. Adunarea exprimă mulțumită clubului dietal al naționalităților și în deosebi deputaților români naționaliști pentru lupta lor înțeleaptă și bărbătească, ce poartă pentru democratizarea vieții constituționale a țării, pentru dreptate și egalitate.

6. Adunarea hotărăște a se trimite Majestății Sale împărat și rege Francisc Iosif I. o telegramă de protestare în contra proiectului legii electorale.

Cancelariei de cabinet a Majestății Sale imperiale și apostolice regești

Francisc Iosif I

Wien.

Românii din comitatul Aradului, adunați azi la Arad în adunare populară, protestează în contra proiectului legii electorale prezintat dietei prin ministrul conte Andrássy și acest protest al lor îl aduc la cunoștința Majestății Voastre.

Adunarea primește cu însuflețirea ce-a domnit în întreg decursul ei.

Sfârșitul adunării.

De încheiere dl Velicu laudă entuziasmul ce a dovedit adunarea.

Dl Ioan Russu Șirianu, propune mulțumită dlui Velicu pentru demna și înțeleapta conducere. Publicul stăruiește să vorbească și dl Russu. D sa însă, fiind timpul înaintat, spune că va vorbi în urmând, având ocazie la adunările ce se vor mai organiza.

Un glas se desprinde atunci din fremătul mulțimei, urcă încet, profetic și vraja lui aprinde într-o clipă inimile, iar geamurile porcesc a se cutremura de viforul unui puternic „Deșteaptă-te române!”

Poporul a părăsit sala în ordine frumoasă. Pe stradă se înșiruesc grupuri-grupuri. Porcesc trambele trimișilor autorității și pe urma lor, dela masa națională și până în centrul orașului, neîntreruptul șir de țărani, frumoși, svelți și impuștători.

Prin măreția ei adunarea de azi a trecut între momentele istorice ale țării.

Cuvine-se să amintim participarea damelor române din Arad, în număr destul de frumos. La masa presei »Lupta« a fost reprezentată prin corespondentul ei dl Lazăr, »Tribuna« prin redactorul I. Montani. Intelectualii din Arad erau de față aproape în număr complet.

Adunarea Națiunii Române.

Ideia convocării unei adunări a națiunii române, asemănătoare cu cea din 1848 de pe Câmpul Libertății, este primită și se accentuă din toate părțile.

Adunarea de ieri din Arad se pronunță, în moțiunea ce a votat, cu privire la adunare precum urmează:

În vederea primejdiei, ce amenință cu deosebire poporul românesc prin proiectul legii electorale, adunarea își exprimă dorința de a se convoca și a se ține în contra atentatului curând o adunare a Națiunii Române aparținătoare coroanei Sfântului Ștefan cu scopul de a protesta în contra atentatului cuprins în proiectul legii electorale și a da expresiune postulatelor de dreptate și egalitate ale întreg poporului românesc din patria noastră.

»Telegraful Român« în numărul său de ieri scrie:

Acesta e pe scurt cuprinsul proiectului de lege despre reformele electorale, care acum nu mai e al ministrului de interne, ori al guvernului, ci al parlamentului, care poate să-l respingă, poate să-l schimbe ceva în el, ori poate să-l primească întocmai, după cum adecă va afla că e

bine. Mari modificări însă la nici un caz nu se vor face în proiect, și astfel trebuie să fim pregătiți la aceea, cam în forma aceasta va primi el puterea de lege, și după actualul său cuprins va trebui să ne întocmim și noi luptele politice din viitor. Firește, nu conform părerii individuale, ori dorinței unuia sau altuia dintre deputații noștri naționali, și nici conform părerii lansate în pripă de una ori alta dintre gazetele noastre, ci amăsurat hotărârilor ce vor fi de luat la timpul său din partea obștei românești, din partea reprezentanților alegătorilor români, în conferință electorală, singură chemată să dea direcție politicii noastre, și singura autoritate, ale cărei hotărâri sunt obligatoare pentru toți și au să fie împlinite de toți.

Dl Vasile Lucaciu, deputatul Beiușului scrie un articol însuflețitor în »Lupta« care încheie astfel:

Așa stând lucrurile, după adunările populare, ce s'au ținut până acum, se impune prin forța împrejurărilor datorința, de a ține o mare conferință națională.

Locul puțin impoartă. Blajul, Sibiuul, Aradul, Lugojul pot să primească conferința națională.

După atâtea lupte, jefte, decepțiuni și suferințe, când valorile prigonilor sălbaticie devin tot mai amenințătoare, când temnițele sunt pline de jeftele intoleranței soviniște, antipatriotice, când biserică, religia și școala ne sunt călcate și umilate: trebuie să ne dăm seamă de situațiune, trebuie să ne spunem cuvântul sentimentului nostru patriotic, înaintea Coroanei, a țării și a lumii întregi!

»Unirea«, »Tribuna«, »Lupta«, și toată suflarea românească patriotică sunt de acord în meritul ideii acesteia, și nimenea nu va lipsi dela împlinirea datorinței sale, în vremea aceasta de grea încercare.

Interesele mari naționale, Coroana, țara, buna înțelegere dintre popoarele țării, cer, pretind, ținerea acestei mari adunări naționale.

De aceea, în primul rând mă adresez venerabilului președinte al partidului nostru național, George Popp de Băsești, și îl rog, ca să se pună în conțelegere cu preasfinții noștri Arhiepiscopul, cu clubul deputaților naționaliști, cu toți factorii vieții noastre politice naționale, și sperăm, că patriotismul lor cald și luminat de iubirea națiunii, simțul nobil de înalte datorințe către tron, către biserică, către patrie și neam, vor afla calea și mijloacele juste și trebuitoare, pentru realizarea acestei dorințe obștești a românilor.

Ori unde am umblat, în toate cercurile politice, în toate convenirile sociale, în toate adunările, cari s'au ținut, s'a manifestat dorința de a se convoca o mare adunare națională, și așa, putem zice, că ținerea ei e un postulat al situațiunii politice.

Când conștiința națională poruncește, trebuie să amuțescă toate pretextele mici de frică, de retragere, de redumeriri, sofistice.

Provocarea ni-e aruncată în față: „Române, e vorba să fii, să trăiești, să te dezvolti, să te fericești ca popor cu conștiință națională, ca națiune, sau să te lași să te calce. să te desființeze mișelește aventurierii politici!?”

În viața publică constituțională numai o cale este: a se afirma.

La asta avem drept, și acum ni-se impune ca o datorință neamănată!

»Gazeta de Duminecă« din Șimleu în numărul său dela 2 Noemvrie scrie:

Ce e de făcut? Ne aflăm, ca totdeauna, într-o desorientare completă. Deputații noștri n'au luat o poziție. Căci cu protestările și cu lupta, în parlament, împotriva lui Andrássy nu vom obține nici un rezultat. Lupta va trebui să se dea acasă. Dar cum? Căci suntem risipiți, desorientați, dismembrați, nedisciplinați, neorganizați. Nu reprezentăm nimic.

În fața acestei situații, nu e altceva de făcut, decât să se țină un congres național, în care să se discute și să se ia hotărârile, ce trebuie să se ia pentru viitor. Hotărâri, cari să precizeze munca și lupta de întărire, abandonând cu totul pasivitatea politică.

Din România.

Moartea lui Victor Macri. O veste tristă ne vine din Galați anunțând încetarea din viață a distinsului fruntaș de acolo Victor Macri.

Suferind de multă vreme, luptându-se cu o boală vrășmașă cu stoicismul unui filosof, Victor Macri dispăre învins de ea, dar atunci numai când nu i-a mai putut rezista.

Advocat excelent, vorbitor admirabil, Victor Macri a fost o personalitate de valoare a baroului din Galați și era respectat și admirat pentru talentul și inteligența sa de toți colegii lui, cum era de stimat de toată magistratura locală.

Om politic superior, Victor Macri s'a bucurat de prietenia celor mai mari oameni politici, a fost intimul lui Lascar Catargiu și al generalului Lahovari, cari prețuiau în el înalte calități și un temperament de neîntrecut luptător.

Iubit, admirat, respectat, Victor Macri moare la vârsta oamenilor dela cari s'ar mai fi putut aștepta multe fapte.

Conferințe cu proiecțiuni la sate. Dl Mihail Popescu, administratorul Casei Școlilor, a înaintat revizorilor școlari o circulară, prin care îi sfătuiește să mijlocească la fiecare cerc cultural să aibă câte un aparat de proiecțiune.

Prin asemenea aparate, pe lângă că se dă învățătorilor putința de a atrage un număr mai mare de săteni la conferințele publice, apoi pot faceși cuvântările cu ilustrații cari sunt mai convingătoare.

„Așa ar fi — spune circulara — chestiunile religioase, ravagiile alcoolismului, ale ofitei și ale altor boale molipsitoare.”

„Va rugăm, deci, a pune în vedere învățătorilor, avantajile ce ar rezulta în lupta ce duc pentru ridicarea săteanului, procurarea unui aparat. Ei l'ar putea plăti în rate mici de câte 20 lei și sunt liberi să strângă suma și prin liste de subscripțiuni sau serbări școlare.

„De asemenea veți interveni pe lângă autoritățile comunale și administrative, ca să contribuie și ele, cu cât le stă în putință, pentru cumpărarea linternelor și a vederilor, căci acestea sunt în interesul populației rurale.”

Cererile pentru procurarea acestor aparate, se vor adresa Casei Școlilor, care va căuta să facă toate înlesnirile cu putință.

Vocea fraților din România.

În numărul său de Duminecă, »Viitorul« din București scrie:

Proiectul de reformă electorală depus de guvernul maghiar a avut până acum două rezultate: o energică acțiune parlamentară și extra-parlamentară a naționalităților, și greva generală provocată de partidul socialist.

Nu știm până unde va merge acea acțiune și ce dezvoltare va lua greva generală.

Vrem să nădăjdum că, ori cât de mare ar fi dorința guvernului din Budapesta de-a consolida pentru deapănare înțietatea în stat nici măcar a poporului maghiar ci a unei oligarhii maghiare și de a reduce la minimum rolul naționalităților în conducerea statului poliglot de sub coroana Sfântului Ștefan, el nu va împinge lucrurile la extrem, și va avea înțelepciunea să ție seamă la vreme de cele două puternice curente de nemulțumire stărnite de proiectul său.

Votul plural, caricatura votului universal, este detestabil chiar și în statele pur naționale și unitare neam în statele poliglote, unde naționalități întregi ad a lupta zi cu zi, cu supremă încredere, pentru existența lor națională, și unde nu le este îngăduită altă nădejde decât aceea de a-și putea valida drepturile prin ele înșile.

Coace exasperează și mai mult naționalitățile din Ungaria împotriva votului plural, este, de o parte, că până în ultimul moment au avut legitima speranță că finalmente Coroana va impune, cu deplina putință ce ar avea, votul universal, și de alta, că guvernul maghiar mai are de gând, ca, printr'o speclă geometrică electorală, să le restrângă și mai mult posibilitatea unei serioase reprezentări în Parlament.

Guvernul maghiar, care a obținut să i-se dea pe mână naționalitățile, grație faptului că a sacrificat revendicările sale în chestia militară, va

Înțelege poate rostul exact al darului ce i s'a făcut, și va ști să-și dea seamă până în cele din urmă de senzul întreg al serioaselor împrejurări din regat. Ar fi de dorit.

Criza orientală.

O telegramă a prințului Arsene Karagheorghievici.

Ziarul „Stampa“ a publicat acum câteva zile la adresa fratelui mijlociu al regelui Petre, Arsene Karagheorghievici o scrisoare deschisă prin care îi reproșează că nu se interesează de cauza Serbiei.

Prințul Arsene a trimis azi ziarului următoarea telegramă:

„De îndată ce am aflat că patria să află în pericol, am făcut totul ce depindea de mine. La ultima mea întrebare la ambasada noastră din Paris am primit următorul răspuns:

„Din însărcinarea regelui vă invit a încunoștința pe prințul Arsene că pentru moment nu există pericol de războiu. Dacă situația se va complica îl vom chema imediat pentru a-și relua locul în armata sârbă“.

„Invit deci pe onorata redacție să judece, dacă după această comunicare pot fi acuzat de neglijarea cauzei sârbești“.

Acțiunea iredentistilor italieni.

Comitetul central al iredentistilor italieni publică în „Tempo“ un manifest către populația din Bosnia și Herțegovina. În acest manifest se amintesc vitejiile garibaldienilor și se promite Bosniaților tot ajutorul dușmanului coman.

Mormântul lui Andrée.

O telegramă anunță alaltăieri că s'a găsit la nord de peninsula Labrador, lângă capul Magora, mormântul marelui explorator, Andrée.

O simplă cruce pe care era săpat numele lui Andrée atrase luarea aminte a dlui Chalkor, comandantul vasului american „Pelops“. Imediat s'a făcut cercetări. Sub cruce s'au găsit cadavrul îndrăznețului om de știință și o mulțime de documente, cari, nădăjdind, vor arunca oarecare lumină asupra rezultatului întunecat, al expediției Andrée.

Acum uneprezece ani, adică în 11 Iulie 1897, dl S. A. Andrée, întovărășit de Nils Strindberg și K. Fraenkel a plecat, din insula Danezilor, situată la nord de Spitzberg, cu balonul Ornen spre polul nord, cu intenția de a ajunge în America.

S. A. Andrée s'a născut la anul 1854. El avea o înaltă cultură științifică. Se îndeleptea de predilecție cu ingineria. Eră profesor la școala superioară de tehnologie. Din tinerețe încă făcuse tot soiul de studii asupra posibilității descoperirii polului, așa încât această problemă ajunsesse pentru el o pasiune. După prima călătorie a lui Nansen la Pol, această pasiune i-a fost stărnită, o dorință nestăpânită l-a cuprins de-a întreprinde și el o călătorie. Numai decât și-a conceput planul.

La anul 1895, Andrée a expus pe larg acest plan într-o ședință a Academiei de științe din Suedia precum și la congresul internațional de geografie, ținut în acel an la Londra. După concepția lui, expediția se putea face numai într'un balon. Dar cheltuielile expediției ar fi costat 180.000 lei. Aceasta eră singura greutate, — pe Andrée singur n'ar fi putut-o învinge, — și care ar fi făcut cu neputință plecarea îndrăzneților exploratori.

Din fericeire însă, s'au găsit trei oameni cari au cotizat pentru realizarea sumei necesare expediției plănuită de Andrée. Acești oameni sunt: Regele Suediei, dl Alfred Noble și baronul Oscar Dikson. Îndată ce Andrée a fost stăpân pe aceasta sumă și-a comandat balonul. El a fost

gata repede și-a costat 50.000 lei. Eră înalt de 30 metri și avea un diametru, în lățime, de 22 metri. Ar fi vrut să plece chiar atunci Andrée, s'a dovedit însă că volumul balonului nu eră suficient. În urma acestei constatări, al a fost mărit.

Balonul eră ținut într'o baracă din insula danezilor.

Multe din aceste amănunte se cunosc dintr'o scrisoare a lui Nils Strindberg, unul din tovarășii de călătorie al lui Andrée.

Nils Strindberg eră un tânăr în vârstă numai de 24 de ani. Deși atât de tânăr, el eră un om foarte cult și ocupa o catedră la școala superioară de științe din Stockholm. Se zice că eră foarte agreat în saloane din pricina înfățișării sale plăcute și a spiritului său. Cu toate acestea, Strindberg a preferat acestei leneșe vieți de salon, viața în văzduh, în ghețariile polului, pe tărâmurile necunoscute, — sau poate moartea, un mormânt neștiut de nimeni, deschis prea de vreme de neștiutoasa goană după știință. Și Nils Strindberg eră logodit când a plecat spre pol, cu frumoasa d-ră Anna Chaslier.

Ca o dovadă de spiritul lui Strindberg, se citează următorul dialog:

Într'un salon, el a fost întrebat, probabil de o frumoasă doamnă:

— „Cum veți putea ști când ați trecut de pol?“

Strindberg a răspuns:

— „Foarte ușor. Noi vom pleca mânași de un vânt de sud. Ei bine, când vom observa că acest vânt s'a schimbat în vânt de Nord, atunci ne vom da seama că am trecut de pol“.

În sfârșit, mult așteptatul vânt de sud a prins a sufla. Andrée dă ordin să se facă pregătirile necesare pentru plecare. Balonul eră de mai multe zile umflat și se adăpostea în magazia de scânduri făcută anume în insula danezilor.

Cum s'a răspândit zvonul plecării o mulțime imensă s'a strâns ca să fie martoră la acest eveniment ce va rămâne în istorie. Emoția în public eră de nedescris. În ochii multora străluceau lacrimi, — ca o tristă prevestire a soartei tragice ce-i aștepta pe cei trei eroi ai științei.

Andrée, foarte agitat, alergă de colo până colo se interesă de toate, vedeă totul, se asigură dacă totul e în regulă.

Lucrările pentru spargerea magaziei încep. Din nenorocire, tocmai în clipa aceea, vântul ușor ce suflase până acum dela sud, prinse a se întări. Balonul începe să se ridice. Sunt temeri ca nu cumva vântul violent să-l lovească de marginele magaziei și să-l spargă.

În sfârșit magazia s'a dărâmat. Balonul se ridică majestos. Mulțimea izbucnește în urale formidabile:

— Să trăiască Andrée! Să trăiască tovarășii lui!

Văzduhul se cutremură de hubuitul tanurilor și al strigătelor mulțimei.

Andrée răspunde, agitându-și cascheta:

— Să trăiască Suedia!!

„Suedia a trăit, dar ei a murit fără să-și vadă sărbătorit triumful pe pământul patriei lui.“

Ornen avea un volum în stare de a suporta o greutate de 2583 kilograme. Mulțimită acestei însușiri, s'a putut încărcă în nacela, — înaltă de 2 metri, — destul leșt pentru vremuri de nevoie. Afară de leșt și provizii pe trei luni, în nacelă mai erau și aparate de observație.

Îndată ce balonul s'a înălțat, vântul, care devenise violent, l'a îndreptat spre mare. Aci, în loc să se urce, balonul se cobora. La un moment dat, se coborise atât de mult, în cât valurile întăritate ale mării atingeau nacela. Spaima aeronauților eră la culme.

Ei se apucară atunci să arunce din leșt. În sfârșit, după îndelungate sforțări, balonul să înălță iar.

După patru zile, adecă în ziua de 15 Iulie, comandantul corăbiei Aken, a văzut în dreptul insulei Spitzberg, un porumbel călător. L'a împușcat. Porumbelul avea legat de gât un sul mic de hârtie.

Pe învelișul sulului eră scris.

»Din partea expediției polare Andrée, pentru ziarul »Aftonbladet«, la Stockholm.

Desfaceți coperta și scoateți două scrisori. Aceea care e scrisă în limbajul obișnuit telegrafiat-o lui »Aftonbladet«: pe cea prescurtată trimiteți-o cu cel dintâlu curier, aceluiași ziare.

Comandantul desfăcu coperta dar nu găsi o scrisoare prescurtată. El a găsit numai bilețele pe care eră scris, cu mâna lui Andrée:

»Latitudine 82°, 2'; longitudine 15° 5'. Înaintare bună spre est; 10° sud. Toate merg bine pe bord. Acest porumbel e al treilea«.

De urma celorlalți doi porumbeli nu s'a știut niciodată nimic.

De altfel, acesta a fost primul și ultimul curier al lui Andrée, care a putut ajunge la destinație. Dela 15 Iulie 1897 nu s'a mai știut nimic despre îndrăznețea expediției a lui Andrée și a tovarășilor săi. De-atunci începe partea misterioasă a acestei aventuri științifice, mister, care s'a sfârșit, după cum am aflat acum, cu o simplă cruce înfiptă în pământurile puțin cercetate dela Nordul Americii de nord.

Trecuse un an dela plecarea lui Andrée și nu se mai știa nimic de soarta lui. Atunci dl L. Ronx a scris un competent articol asupra acestei expediții. După părerea sa, erau trei ipoteze admisibile asupra modului cum a navigat balonul lui Andrée.

După prima ipoteză, balonul ar fi putut să se coboare pe pământul lui Francisc Iosif. În cazul acesta, călătorii au scăpat cu viață.

Dacă însă Ornen s'a coborât pe mare, la Sud de Spitzberg, atunci Andrée și tovarășii lui s'au înecat. Andrée însuși fiind întrebat, înainte de ptecare, ce s'ar întâmpla dacă balonul se va coborî pe mare, a răspuns hotărât:

— Ne-am înecat cu toții.

De asemenea pierduți ar fi curajoșii călători, — închele dl L. Ronx ipotezele sale, — dacă vântul i-ar fi împins spre Est sau Nord de pământul lui Francisc Iosif, de oarece, chiar dacă el ar ajunge sănătos la scoarța de gheață ce acoperă oceanul polar, ar muri de foame din lipsă de provizii și de vânt.

De atunci nu s'a mai vorbit de expediția lui Andrée. Se uitase această nenorocită întreprindere.

Numai familia Chaslier, asupra căreia plecarea fără întoarcere a lui Nils Strindberg aruncase un doliu veșnic, n'o uitase.

Azi s'au găsit mormântul lui Andrée și documente în cari sunt poate date prețioase asupra acestei tragice expediții. Astfel, numele lui Andrée, pe care vremea îl înscrisese de mult în rândurile celor mai mari și nenorocoși eroi, cui și-au jertfit viața pentru progresul științei, li vor ceti poate de acum înainte, mulțumită acestor documente, și printre descoperitori și campioni științel.

NOUTĂȚI.

ARAD, 16 Noemvrie n. 1908.

— Vizita Principelui Ferdinand la Viena. Principele Ferdinand al României, va sosi la 18 Noiembrie, după amiază, aici pentru a felicita în numele regelui Carol, pe împăratul Francisc Iosif cu ocazia jubileului său. Vor fi prezenți la gară: împăratul, arhiducii, comandantul corpului de armată, comandantul Vienei, guvernatorul președinte al poliției și serviciului de onoare, o companie de onoare cu drapelul și muzica.

După facerea prezentărilor împăratul și prințul se vor duce la Hofburg, unde prințul va fi găzduit în apartamentele suveranilor străini. La orele 6 seara va avea loc o masă de familie la împărat și în urmă se va face o recepție la arhiducele Francisc Ferdinand. O masă de gală va avea loc seara la Hofburg; în urmă principele va pleca la München.

Farmacia „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental nu gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscute sub numele „Elisabeta“.

Crema de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței trăsăturile tinereții, împiedecă formarea creștelor, face să dispară imediat păsturile, petele de față și tot felul de necurătenții ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de erim „Elisabeta“, contra tuturor doalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedecă formarea mătreței, întărește rădăcinile buhărilor ale părului. Prețul 1 cor. 80 fil.

„Buzdol“ contra suzării picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul depozit la fabricantul. Comanda de la provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. se încotește împachetarea și portul.

Lemle József, farmacia

— In audiență. Din Viena se anunță că M. Sa a primit joi la prânz pe delegatul român din Porumbaru într'o audiență specială.

— **Ministrul României Al. Lahovary** la președintele republicii. Președintele republicii a primit în audiență solemnă azi după amiază pe Al. E. Lahovary, noul ministru al României la Paris, care i-a remis scrisorile sale de acreditare.

— **Din Arhidieceza Białajului.** Duminică în ș.c. a hirotonit Exelența Sa părintele mitropolit întru podiacon și diacon, iar joi în 12 c. întru preot pe clericul absolvent Aurel Schiopu, destinat de administrator parohial la Giurfaș (tr. Cojocnel). — Alexandru Cojocar a fost denumit de administrator parohial la Kézdiszentkereszt (tr. Treiscaune), Izidor Vlad la Cașolt (tr. Sibliu), Constantin Cotorea din Harțeu a fost denumit de administrator parohial la Tirimlia-mică. Ioan Oltean din Copsa mare a fost denumit de administrator parohial la Harțeu. Cu termen de 7 Decembrie 1908 se curentează parohia Ocna-Sibliului.

— **Deputat congressional.** Ni-se scrie: Colegiul de scrutiniu al cercului electoral B. Comloș a proclamat deputat congressional pe dnul Dr. Nestor Oprean adv. Sănmiclausul-mare.

— **Alegeri congregaționale supletorii.** În cercul Rafna, unde a fost vacant un loc de membru în congregația Lugojuului a fost ales în locul avocat Dr. Nicolae Ioanoviciu.

— **Congregațiunea comitatului Caraș-Severin** se va ține în 23 Noembrie n. a. c. la orele 9 și jumătate ședință extraordinară, fiind în ordinea zilei mai multe obiecte curente de deosebit interes.

— **Hymen.** Ni-se anunță cununia dlui Aurel Iuliu Cigăreanu cu dsoara Aurelia Cigăreanu n. de Bardosy. Felicitări!

— **Membrii onorari și Junimele.** Societatea academică »Junimea« din Cernăuți a numit în adunarea sa generală din 8 Noembrie a. c. cu nestăruț entuziasm pe profesorii universitari N. Iorga și A. C. Cuza de membrii onorari ai săi.

— **Curs pentru alfabeți.** Ni-se scrie: Comloșul mare a decretat deschiderea unui curs de scris și citit. Vor instrui învățătorii Vuia și Craiovean.

— **Reuniunea învățătorilor bănățeni** în vâstul ei program de activitate a susceput ține-ne cursurilor de scris și citit, a conferințelor economice culturale, precum și scrierea cronicilor școlare. Ce frumoasă pildă de urmat!

— **Necrolog.** Primum următorul anunț funebru: Cu inimă adânc intristată facem cunoscută trecerea din viață a prea iubitei noastre fiică respective bunică și mamă văd. *Eufrosina Popu, n. Urșica*, întâmplată după scurte dar grele suferințe, la 12 Noembrie 1908, în al 52-lea an al vieții sale. Înmormântarea scumpei noastre defuncte s'a întâmplat Duminică în 15 Noembrie 1908 st. n. la 2 ore p. m. în cimiterul bisericii gr.-cat. din Șard. Fie-i țărina ușoară și amintirea binecuvântată! *Jalnica familie.*

— **Se caută spre cumpărare** revista „Preotul român” de N. F. Negruț de pe anul 1881. Vănzătorii să comunice prețul lor administrațiilor școlii „Tribunei”.

— **O teribilă catastrofă minieră.** Privitor la marea catastrofă petrecută în mina dela Radbod, în Vestfalia, se dau următoarele amănunte: Din 360 lucrători cari se aflau în mină, 3 au fost uciși, 36 au fost scoși grav răniți, 150 se crede că ar fi perit.

— **Până Sâmbătă la ora 2 după amiază** au fost scoși din mină 35 morți. Se mai află în puț peste 300 mineri; salvarea lor pare cu neputință. 30 oameni grav răniți se află la spital. Aproximativ produs cam pe la 4 dimineața și a fost foarte violentă. Focul continuă a se întinde în mină. Echipa de salvare a trebuit să reanțe a se coborî în mină. Pompierii au început să lucreze la stingerea incendiului în mină.

— **Salvarea victimelor rămase în mină** fiind cu neputință, mina va fi inundată spre a se

putea stinge incendiul care ia tot mai mari proporțiuni.

După constatările oficiale, sunt 36 morți și 35 răniți, dintre aceștia au murit 3. În mină se află încă peste 300 mineri; ei trebuie considerați ca pierduți.

— **Accidentul balonului militar German.** O telegramă din Berlin anunță că balonul militar german a suferit un grav accident.

Iată amănuntele ce se cunosc până acum în această privință: Imediat ce s'a făcut ascensiunea aeronautii și-au pierdut orientarea și umblau fără nici o direcțiune. După miezul nopții, ei nu știau unde se află, atâta știau că dedesubtul lor este o apă imensă. Zărind un banc de nisip, ei au vrut să descindă pe acel banc, dar peste câteva minute balonul a căzut în apă. Disperații aeronauții au aruncat din balon toate greutatețile, dar balonul s'a scoborât la un metru sub apă. Cu ajutorul pompelor ei au seos apa din balon, și acesta s'a ridicat într'adevăr la 3 metri deasupra apei, după o muncă neîntreruptă de vreo două ore. După câteva minute însă s'a produs o furtună. Motorul a putut fi pus în funcțiune, dar nu s'a putut face nici o mișcare împotriva vântului. Timp de trei ore aeronauții au rămas în această poziție deasupra apei. În această situație disperată ei au văzut trecând un vapor, care însă cu toate semnele n'a observat pe aeronauți. A trecut mult timp până ce s'a observat în sfârșit de pe un vapor aeronauții și atunci ei au fost salvați. Motorul este în bună regulă, dar balonul e sfârșit.

— **Mulțămită publică.** Subsemnata epitropie parohială exprimă și pe această cale cele mai călduroase mulțămite prea on. domn protopop Sebastian Olariu și soției sale Ana pentru darul de 50 cor. făcut și noastre bisericii drept recumpărare a invitațiilor la cununia fiilor lor Aurora cu dl dr. George Gârda, care cununie se va celebra în sf. noastră biserică din Făget Duminică în 9/22 Noembrie a. c. la 11 ore a. m. Dzeu să-i împărtășească de fericire și noroc. Făget, la 2/15 Noembrie 1908. *Epitropia parohială gr.-or. rom. din Făget.*

x **Tot felul de chipuri militare** și de alte uniforme, apoi cizme și calpăce din materia cea mai bună și în prețuri ieftine. Fabricate proprii. *Weber Pál* maestru specialist pentru confecționarea chipurilor Coșovia (Kassa) Fö-utca.

x **Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux** de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă clătate 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 16 Noembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	25.32—25.34
Săcară pe Oct.	21.02—21.04
Cucuruz pe Malu	14.90—14.92
Ovăș pe Aprilie	17.—17.02

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul

Grâu nou	
De Tisa — — — —	24 K. 70—25 K. 85 fl.
Din comitatul Albei —	24 > 50—25 > 55 >
De Pesta — — — —	24 > 50—25 > 65 >
Bănățenesc — — — —	24 > 65—25 > 80 >
De Bacica — — — —	24 > 70—25 > 80 >
Săcară — — — —	20 > 15—20 > 30 >
Orzul de nutreț, cvallt. I.	16 > 05—16 > 20 >
> de cvalltatea II.	15 > 70—15 > 95 >
Ovăș de > I.	16 > 85—17 > 15 >
> > > II.	16 > 35—16 > 65 >
Cucuruz — — — —	13 > 80—14 > 40 >

AVIZ!

Intr'o cancelarie advocațională află aplicare un **scriitor** preferit iurist, eventual și un candidat cu un riguros. A se adresa la administrația »Tribunei« în Arad.

In atențiunea dlor preoți!

A apărut:

„**Parencze**“.

Cuvântări ocazionale și funebrele

pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului.

De **Pr. D. Voniga.**

Lucrare aprobată și unică în literatura noastră pastorală.

Publicată cu binecuvântare arhierescă.

Volumul I. Ediția II-a

cuprinde o mulțime de cuvântări potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în viața creștinului și în oficiul pastoral al preotului. —

Opul se poate procura cu preț de 4 cor. 20 fil. la autor în **Gyrok** (Temes) și la toate librăriile românești.

Redactor responsabil **Constantin Savu.**

Editor proprietar **George Nichiu.**

Boala lui Wright.

Alimentul excelent și concentrat ce să cuprinde în Emulsiunea lui SCOTT, alimentează oasele și le face tari și drepte. Prin efectul acestui mijloc carnea de lângă oase se face mai sănătoasă și mai tare.

Starea generală a sănătății

Prin influența Emulsiunii SCOTT

să ameliorează în mod repentin și copiii bolnavi de boala lui Wright (boală engleză) să rumenesc la față tocmai ca și copiii sănătoși. Medicii recomandă în mod statornic întrebuintarea

Emulsiunii Scott.

Prețul unui flacon veritabil 2 cor. 50 fil.

De vânzare în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii a se lua seamă la marca metodei SCOTT — care este pescarul.

Ministerul Finanțelor. Direcțiunea Datoriei Publice și Pensiuilor Datoria Publică.

Nr. 102037.

29 Octomvrie 1908.

Publicațiune.

A 40-a tragere la sorti a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1889, împrumutul de 32,500.000 lei se va efectua în ziua de 1/14 Decembrie 1908, la orele 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiunilor stabilite prin regulamentul publicat în «Monitorul Oficial» Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 298.600 în proporția următoare:

29 titluri de câte 5.000 Lei	145.000
149 > > > 1.000 >	149.000
46 > > > 100 >	4.600

224 titluri pentru o valoare nominală de Lei 298.600

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Datoriei Publice și Pensiuilor **I. Ionescu.**

Un comis

care deja a condiționat în bransa de bumbăcării și coloniale (băcării) se acceptază în negoțul subsemnatului.

Reflectanții să-și alăture pe lângă ofertele lor și atestatul ulterior, unde a mai servit.

Se cere neapărat cunoștința limbilor române, germane și maghiare.

Nicol. Dușoiu, Brașov.

Direcțiunea Primei Societăți de Credit Funciar Român din București.

Anunț.

Se aduce la cunoștință publică, că plata cuponului dela 1 Ianuarie 1909, dela scri-surile funciare rurale 4% și 5%, precum și plata scrișurilor ieșite la sorți la tragerea din 16/29 Octomvrie a. c., se va face cu începere de Luni 3/16 Noemvrie a. c.

Direcțiunea.

Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria subscrisului.

Seini, 5 Noemvrie 1908.

Dr. Aurel Nyilvan, adv.
Seini — Szinerválja.

Marele magazin de piele și necesare pentru ghete, a lui

Juliu Zucker

Temesvár-Belváros, Jenőherczeg-ut 7.

Chevreaux: fabricație americană și franceză negru și în toate colorile. — Piele de vitel: Box-Calf, negru și colorat, „Gallum” adevărat american, neted și dungat de Box-Calf îngrășat german pentru cisme.

Piele de mobile fabricat belgian și holandez în toate colorile și calitățile. — Piele de compactor.

Chamois: (piele de căprioară) pentru curățit, în toate mărimile.

Calapoade de ghete. Tocuri de gumă: veritabile rusești și englezești, rotunde și în toate formele tocurilor în toate mărimile.

Cromă și lac de ghete. Săpun pentru șiaură.

Depozit permanent în fabricații indigene, tălpi germane și tălpi belgiene.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative)

pentru dame și domni, inventate sub numele Zenith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, oceaie eră defectul celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., 1 bucată Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai atunci e veritabil, dacă e prevăzut cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, rezom. și cu rambursă.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

BENYOVSZKY L. ARNOLD

fabricant de instrumente muzicale.
SZÁSZRÉGEN.

Isi recomandă
VIOLINELE
fabricație proprie -
precum și alte in-
strumente, așa
INSTRUMENTE
- DE SUFLARE -
din lemn și alamă,
harmonice,
flășinetă, fluer
ocarine, citere,
- **cimbale.** -

Tot așa primește repararea a tot felul de instru-
mente cu prețuri ieftine și lucrare artistică.

Reparare de orgă mare, harmonium și gramofone.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Încălzește în 3/4 de oră
150 de litri de apă, pen-
tru care consumă ca com-
bustibil numai 10 fileri de carbuni de lemn.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

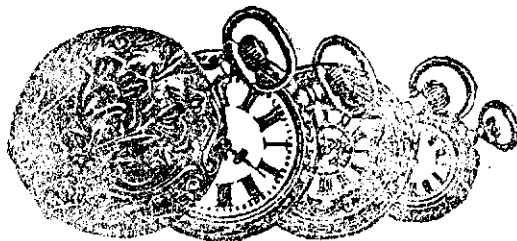
Comandele se efituesc imediat și se trimite
cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15

Mare atelier special pentru reparat
ciasornice.

CLUJ (KOLOZSVAR)
Széchenyi tér 6 sz.

Se repară în mod special tot felul de
ciasornice de buzunar, cu pendulă și cia-
sornice cromometrice

cu prețurile cele mai favorabile
pe lângă garanție.

Solicitând binevoitoarea încredere rămân
Cu distinsă stimă;

Blázsi Sándor

ciasornicar specialist.

Lucza Jozsef

atelier chimic pentru curățitul hainelor
Seğhedin (Szeged), Laudon u. 9

Primește: curățirea și văpsirea hainelor
copii și preoțești, postav de mobile,
haine de doliu mai departe

curățirea penelor de pat

cu mașina prin ce își redobândesc culoarea
albă și uscățimea originală și vor fi
scutite de praf.

Comandele din provincă să
efectuesc imediat și prompt.

Vânzare de altoi de viță.

Cine voește struguri fru-
moși și sănătoși să se ad-
reseze cu încredere către
VITYÉ MIKLÓS
la firma de viță de vie
condusă cu multă con-
știință în

— **Ös-Csánád,** —
(com. Torontal) unde se
găsesc cele mai variate
altoaie de calitate la,
soiuri de viță de vie pen-
tru vin și struguri de
conservat, precum și viță
americană, netedă și cu
rădăcini deasemenea se
găsesc vițe de rangul II

cu prețul cel mai ieftin. Soiuri pentru chioscul.
Preț curent trimitem gratis și franco.
Dintre multele scrisori de recunoștință, publicăm
una singură:

Tornaföld, (up. Szécsisziget, com. Zala) 1907 Sept. 30
Cele 800 de altoaie cu rădăcini comandate de la
Dta au dat un rezultat foarte bun. Nici unul nu s'a
uscat ci au crescut așa de lurgi că au trecut de un
par de 2 m. și a trebuit să tai din ei; soiurile sunt
distinge. Voi recomanda bucuros din ele prietenilor
și cunoștilor și te rog să-mi trimiți un catalog pri-
vitor la soiuri și prețuri. Cu stină Andrei Hajdu.

HEICZER FERENC

croitor de haine civile preoțești și uniforme.

Nagyvárad, strada Körös nr. 22

Am onoare a aduce la cunoștința onor
preoți că mi-au sosit pentru sezonul de
toamnă și iarnă postavurile negre, cari
păstrează culoarea și le țin în magazinul
meu bine asortat, pentru

comandele din provincă
ajunge o reverendă de
model, sau o haină, la
dorință mă duc ori unde
cu plăcere pe cheltuiel
mea proprie.

Tot asemenea țin în
magazin postavurile cele
mai noi și moderne de
patrie, franceze și engleze
pentru tot felul de pre-
desiuri și paltoane de
iarnă foarte bune.

Să facem baie acasă.

Baie de aburi și aier încălzit

în odaie.

Singura baie eficace contra
reumei și răcelei
este **baie de aburi acasă.**

Baie de aburi „SANITAS” oricine o poate folosi acasă. În odaie nu se face deloc aburi. Nu se poate lăuda destul binefăcerea de a te putea scălda înaintea patului și după baie să te poți culca imediat.

E o comoditate ca-n basme. Pentru omul sănătos e o necesitate a vieții. Pentru cel bolnav e mântuire. Înmanarea băii e ușoară și repede.

Se poate vedea în decurs de trei zile în **hotelul Crucea Albă etag. I. 4** unde fără nici o cheltuială se dau explicațiile necesare.

Prețul cărnurilor

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că începând cu ziua de azi, am scăzut prețul al cărnurilor:

Carne de vită îngrășată:
1 kg. carne de vită îngrășată partea dinainte 48 or. 1 kg. carne de vită îngrășată pentru supă 60 or. 1 kg. carne de guliș 56—60 or. 1 kg. carne de friptură, rosbraten pulpa de sus, peceie albă 68 or.

Carne de vițel bătrân:
1 kg. carne de vițel bătrân, partea dinainte 48—52 or. 1 kg. carne de vițel bătrân partea dinapoi 64—68 or.

Carne de vițel tânăr:
1 kg. carne de vițel tânăr partea dinainte 68 or. 1 kg. carne de vițel tânăr partea dinapoi 88 or.

Carne de porc:
1 kg. carne de porc 72 or. 1 kg. cotlete de porc 80 or. 1 kg. untură curată toptită 68 or. 1 kg. slănină 70 or.

Solicitând părținirea onoratului public sunt
cu ceaosebită stimă:

George Farkas

Arad, strada Forray, (în casa lui Kristyory).
Lângă magazinul de bere a lui Deutsch.

Invenție nouă! Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebuințare în economie și acasă **macină excelent** orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de 6 ani 1 kilogram pe minut — pe lângă garanță.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și de trifoi, de mână cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

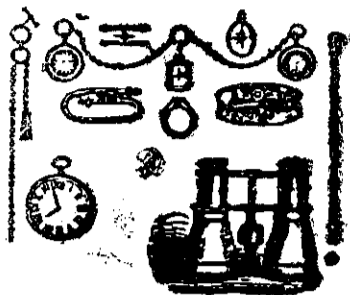
fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparaturi de mașini.

ORADEA-MARE
(Nagyvárad Vilanytelep mellett)

MACHA.

ciasornicar mechanic și cronometric.
NAGY-BECSKEREK

Recomandă on. public marele lui atelier de reparat ceasornice aranjat corespunzător cerințelor timpului modern, ține în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, pendule și ciasornice cu alarmă (deșteptător), cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanție.

In atențiunea fabricanților și a economilor!

Skafszky Adolf

Fermă de mașini și montarea lor.
BUDAPESTA, VIII Tömő utca nr. 23.

Se angajază să monteze tot felul de mașinării, pentru ferestre și mașini cu aburi precum și în fabrici de spirt și de cărămidă, apaducte, pompe compresare, montarea tipografiilor tot asemenea transmisiuni și conducte de ploaie. — Primesc reparaturi și transporte de mașini.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn

BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

CIASURI de TURN

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în prelucrare solidă. — Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onoratorilor comitete bisericești asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară ciasurile de turn pe lângă chezașie. — Onoratele comitete și plebanile precum și curatorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servesc, la dorință, cu buget, gratis.

Prima fabrică de mașini agricole și întreprindere de săpat fântâni adânci din Sătmar.

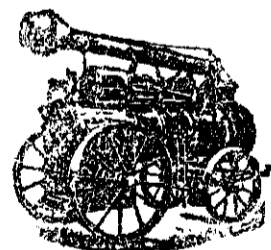
SZATMÁR strada Teleky 8.

Șeful firmei **PROBST MÁTYÁS**

Primește:

instalări de mori de aburi și motoare cu ulei, sfredelirea de fântâni arteriane, conducturi de apă și pompe de apă de orice sistem, aparate pentru uscatul nutrețului, reparații de automobile și de motoare cu benzină și orice lucrări atingătoare de această branșă cu prețuri avantajoase.

Depozit permanent de mașini cu aburi și de pompe.

Dubinievicz Oszkár

— comerciant de articole medicale chimice și parfumuri. —
Kolozsvar, str. Deák-Ferencz nr. 8.

Recomandă în prețurile cele mai ieftine:
Esențe de rom și licheuri cu prescripții de pregătire.

Văpseli mirositoare

Parfumuri, pudre, săpunuri din țară și str.

Gazete pentru instrumente de manicurare și parfumuri.

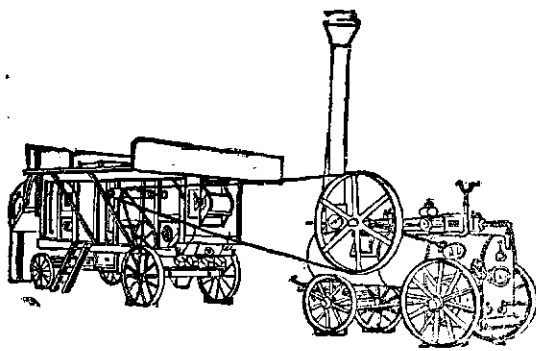
Petrol-China cel mai bun mijloc contra mătreței a căderii părului și în contra cărunțirii.

Schuller Gaşpar, neguţator de bu-
toaie şi de doage
PÉCS

E mai presus de orice concurenţă prin magazinul său bine asortat potrivit cerinţelor timpului. Face din materialul cel mai bun

butoaie de vin de bere şi de spirt, putini şi căzi cu preţul cel mai favorabil. Depozit permanent în butoaie gata.

La chemare se duce oriunde.

Turnătorie de fer şi metale după modele proprii sau trimise cu preţ efitin.

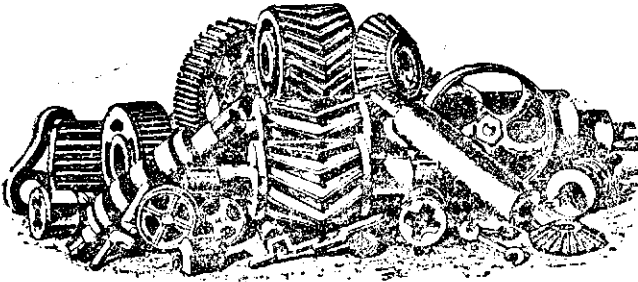
Fabrică de maşini şi mori.

Bartzer István
Temesvár

ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2.

Primeşte tot felul de repara-
turi, cari se
ţin de bransa
maşinarilor
aşa d. c. ma-
şinile agri-
cole, maşini
pentru ar-
derea spir-
tului, fabrici

de bere şi fabrici de cărămizi se repară pe lângă ga-
ranţie, repede şi sfitin. — Fabricare şi reparare de cazane.

Montarea transmisiunilor noi, cu aparat în formă de roată sau glob,
în toate mărimile.

Cisălarea cilindrelor de mori şi despărţirea
după maşinile sistemul cel mai nou, repede
şi efitin.

Cele mai bune maşini de cusut de azi sunt

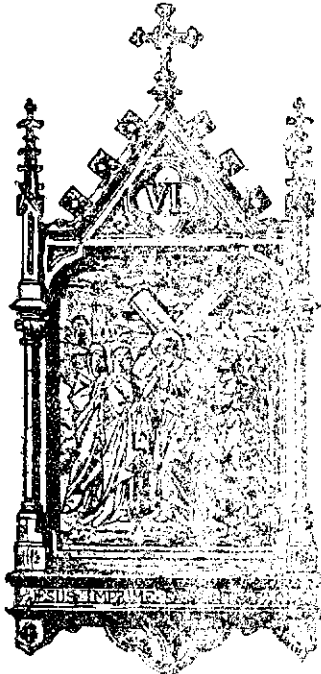
PFAFF

Mersul uşor fără sgomot. Ediţie de gust. Durabilitate fără seamăn. În întrebuinţarea cea mai efitină, cea mai practică pentru broderie artistică. Se pot căpăta în magazinul lui

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Johann Nedits

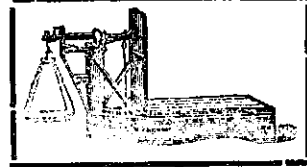

ferar de instrumente, lăcătuş de maşini şi mecanic.

Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

Biciclete,
Fântâni,

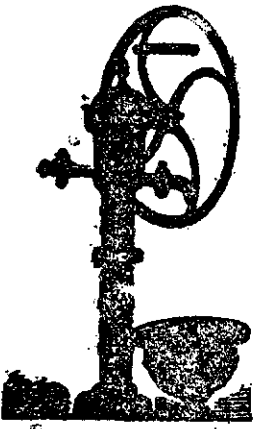
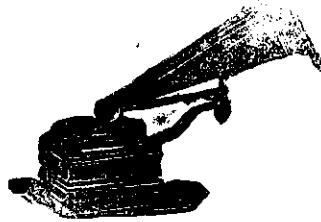
Cântare,
Pumpe,

Stropitoare cu peronospora, de rechisite.

Conducte de cauciuc, şi
Gramofoane,

cu preţurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mande vor
fi execu-
tate cât se
poate de
bine. - - -

Prin reclamă la progres!

Prima fabrică pentru slefuitul sticlei, pentru lucrări artistice de sticlărie şi fabrică de oglinzi din sudul Ungariei

Arad V, Pécskai-ut 17. Telefon 525.

şi-a pus în funcţiune uzinele sale în ziua de 21 Oct. 1908.

Efectueşte repede şi ieftin comenzile următoare:

Oglinzi şlefuite sau simple, lucrări de sticlărie artistică încadrate în aramă pentru instalaţii de vitrine, geamuri călite, oglinzi de Venetia. Lustruire — de oglinzi vechi cu preţuri moderate. —

SZABÓ SÁNDOR

sculptor, auritor şi fabricant de iconostase şi altare

SZATMÁR, Báthory utca 18. sz.

Face cu preţuri moderate:

iconostasuri,
altare,
amvoane,
jertvonicuri;

primeşte renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertvonicelor şi a amvoanelor, precum şi tot felul de lucruri în braşa asta; cu concursul pictorilor renumiţi pentru pictarea icoanelor, precum şi tot felul de aurituri.

Dinsticţiunea muncii mele se adevăreşte prin multele scrisori de mulţumire, pe cari le am la mână; ca recea a parohiei din Veresmart şi Magyarkonyát.

Crema Salvator cel mai bun cosmetic pentru mâni și față, contra piștrunilor și a necurătențiilor de pe față. 1 borcan 1 cor.
Pudra Salvator, apără fața de părleală și face pelea albă ca laptele. Albă, roză și crem, 1 cutie 1 coroană.

Săpun Salvator, în timpul cel mai scurt face pelea fină și fragedă. 1 bucată o coroană.

Praf de peie Salvator Nr. III. un medicament sigur contra așchării mânilor și a picioarelor, absolut nestricțios. 1 cutie 1 coroană.

Soirot de vin (Franzbrandwein) Salvator. Un medicament de casă cunoscut care nu trebuie să lipsească din nici o casă. Se recomandă la orice răceală, dureri de cap, migrează, junghiuri, reumă și ischios. Prețul unei sticle 1 coroană.

Schwedische Tropfen. (Picături de Suedia) o doctorie probată contra boalelor de stomac. O sticlă originală 1 coroană.

Balsam pentru bătăături depărtează repede și fără durere orice bătătură, pelea întărită sau negei. Prețul unei sticle cu pensulă 70 fileri.

Toate aceste preparate sunt numai atunci veritabile, dacă sunt provăzute cu marca de scut «Salvator».

Comandele din provincie se execută prompt și cu băgare de seamă.

S. Mittelbach,
 farmacia și drogheria la Salvator.
Zagrab
 (Crația).

IOAN TORMA ȘI SOȚUL

fabricant de instrumente muzicale.

ZOMBOR, str. Zrinyi nr. 2.

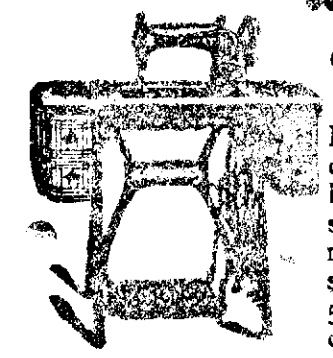
Mare depozit de instrumente cu coardă de alamă și de lemn precum tambure și harmonice.

Tot felul de reparaturi în bransa aceasta se săvârșese în mod special și cu prețuri ieftine.

Coardele quintiste din străinătate și din țară în mare asortiment

Serviciu prompt. Prețuri favorabile!

Ocazie extraordinară.

Mașini de cusut noi de tot, Singer cu braț înalt 27 fl. cu suveica în formă de roțiță 40 fl. cu 5 cutii și suveică de roțiță 50 fl. cu einci cutii centralolint executată

perfect, fără șgomot 55 fl. centralolint fără șgomot, cu patru cutii, un decor frumos de odae 65 fl. se expediază dela Krausz Henrik, Budapest, IV., Veres Pálné-utca 40. földszint 5.
 Correspondența mă rog să se facă în limba germană sau maghiară.
 Expediez cu prețuri moderate tot felul de mașini industriale cu garanție de 5 ani.

Primul salon de corsete în Sibiuu
 Premiat.

Recomandă tot felul de corsete fine și elegante dușă măsură

Deposit bine asortat

În 40 de feluri de corsete (și tot felul de articole de felul acesta) fason particular totdeauna în rezervă.

Cu stimă.

J. Oschanitzky.

Bretterpromenade Palais Habermann.

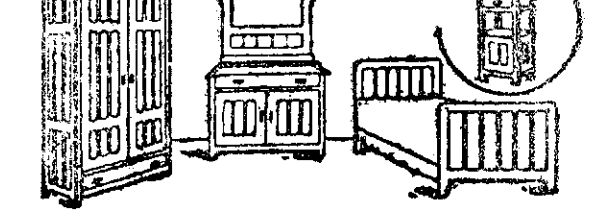
Fason bun.

Prețuri reale.

KARL HORED T

magazin de mobile.

Nagyseben, Salzgasse Nr. 33.

Magazin de dulapuri, mese, scaune, scaune de copii, paturi, divane credențe, paturi de bucatărie, spălător și tot felul de mese, scaune din lemn încovoiat, scaune cu leagăn, foteluri de birou, taluret cu șurup, mese de ceai ș. a. Sunt totdeauna în depozit.

LISKAI JÁNOS
 turnătorie de obiecte de bronz, aluminium, aramă, argint și firme.
Kolozsvár, Honvéd u. 36.
 Pe lângă prețuri estine se fabrică numere de uși, inscripții de uși, table pentru medicii și advocați, execuția cea mai frumoasă.
 Mai departe se fac embleme turnate și garnituri de morminte, galvanoplastice și clișeuri după fotografiile sau desemn.
 Comande din provincie se execută prompt și exact!

Joan P. Popidan,
 măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibiuu.
 Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școlă, prăvăli și biurouri, montează cafenele și restaurante.
 Mai ales atrag atenția on. pr. oprietari de cafenele și restaurante asupra atelierului meu de biliarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

Grosz Nagy Ferencz,
 farmacia : : Debreczen : : farmacia : :
 clat. : : «Arany egyszaru»

Numai există reumă !
 Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul
Balzam Regesc
 (Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medicii 1 sticlă mare 2-65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 665 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Hajdusági Mustazpedră.
MUSTAȚA E FRUMOASĂ
 dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG
 cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materile neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 30 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

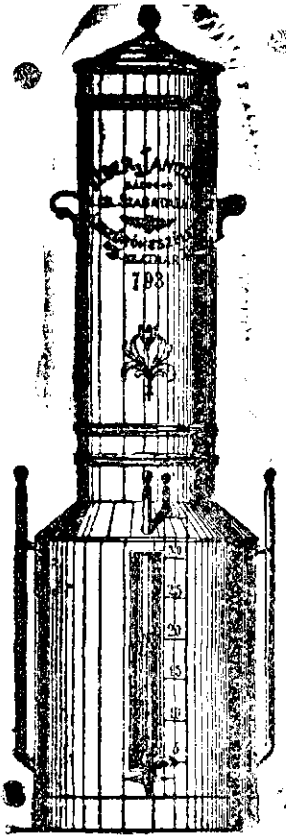
Medicament pentru vâpsirea părului.
 în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O săgură vopsire e de ajuns, ca părul săi mustăța o lună să albă culcarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

VÉBER JÁNOS K.

tinichigiu specialist, proprietarul mai multor brevete.

Szatmár, Strada Szirmai Nr. 1.

Cea mai de căpetenie condiție pentru păstrarea sănătății e apa fără baccili.

Străcurătoarea de apă

„Wéber“ e un aparat de strecurat apa curgătoare, precum și apa de fântână, făcându-o curată ca cristalul, așa că și în cea mai nepretențioasă căsnicie se poate bea apă bună, plăcută. Aparatul de strecurat se manuează ușor și e esperimentat doctoriceste. E un obiect de mare folos în căsnicie și fiind ieftin, deja și până azi e foarte răspândit. Îndeosebi e de recomandat pe seama ospătărilor, cafenelelor, școalelor și Institutelor.

Prețul aparatului:

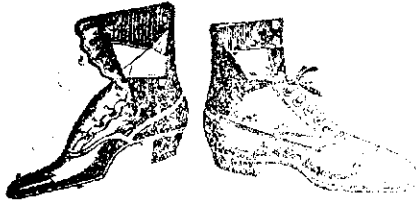
cu volum de 15 litrii . . . 20 cor.
 „ „ „ 25 „ . . . 24 „
 „ „ „ 35 „ . . . 28 „
 de proporții mai mari prețuri deosebite. La comanda din provincie 3 cor. cheltuială de împachetare. Totodată aduc la cunoștința on. public că ac și reparaz stropitoare de vie.

Părți constitutive se capătă de-asemenea.

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

Mediaș — Medgyes.

Lucru de mână garantat.

Ghete de șevro pentru domni . . . K 11.—
 „ „ box „ „ . . . K 11.—
 „ „ șevro pt dame cu bumbi K 10.50
 „ „ „ „ cu șirete K 9.50
 Jumătăți de șevro pentru dame . . . K 8.—
 Ghete tari de muncitori dela . . . K 4.80
 Ghete de copii dela . . . . . K 3.—

Material de I-a clasă.

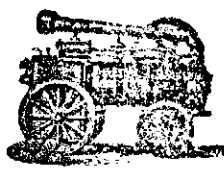
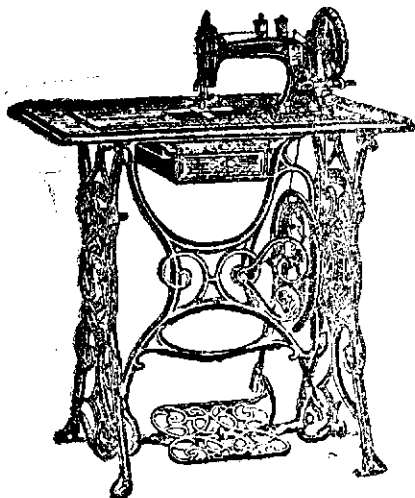
Mașini de cusut

»Singer« »Neumann« »Biesolt« și »Locke« cu suneică lungă, »Wettina« suneică groasă »Afrana« »Thonix« suneică rotită, cu garanție de 5 ani și cu prețuri moderate se espediază prin comerciantul de ferărie

Oberth Vilmos

comersant de ferărie și magazin de mașini de economie.

MEDIAȘ (MEDGYES).

Hegyi János

atelier de lăcătușerie și reparații : de mașini în Nagyenyed. :

Execută orice lucrări de lăcătușerie artistică, la construcții de clădiri și la mașini, precum zăbrele de fer, uși de fer, ferării la construcții, apoi instalații de sonerii electrice, de telefoane și de paratrăsnete, execută orice reparații la mașini de cusut și la biciclete și la furni-

: zează în prețurile originale ale fabricei, : în sfârșit orice feluri de trierătoare cu aburi, motoare, pompe și fântâni cu pompe, atât reparații exacte cât și furnituri de mașini și unelte agricole cu prețuri originale.

Recomand publicului agricultor piugurile mele cu cap de oțel și grapele mele de fer executate în atelierul meu propriu. Servesc gratis devizuri (proiecte de cheltuieli), atingătoare de bransa mea. Rog prețiosul sprigln al onoratului public.

Telefon 149.

Telefon 149.

Telegram adr.: Lászlóczki, hentes.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public că în

fabrica noastră de cârnățarie

veche de 42 de ani

am introdus instalație electrică conform recerintelor moderne și am instalat mașinile cele mai nouă și mai moderne cu cari pregătim în cea mai mare curățenie tot felul de articole de cârnățarie

precum : **șuncă** (jambon), **slănină fină** (Kaiserfleisch) cu aiu **cârnași** și alte cârnățarii. Primim și executăm punctual comenzi, atât loco cât și în provincie. — Tot la fabrica asta se găsește și **slănină albă** și **afumată** precum și **untură** (de casă) **topită**.

Cu stimă :

Frații Lászlóczki Kolozsvár

Mátyás király-tér 23.

Fabrica: în strada Kádár nr. 7.

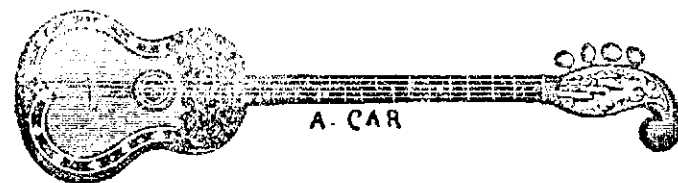
Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor de a-și procura cineva instrumente muzicale de tambură :

Andrija Car

Ruzigna ul 1.

ZAGREB

Viaska ul 22.

A. CAR

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat. Preț curent trimite gratuit și porto franco.